

ÜNİVERSİTEYE YENİ GELEN ÖĞRENCİLERİN ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ DERSİ BİLGİ SEVİYELERİ

Yrd. Doç Dr. Nurettin GÜLMEZ¹

1. Giriş

Bu çalışma, üniversiteye yeni gelen öğrencilerin bilgi seviyelerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Çünkü öğrenciler, üniversiteye gelinceye kadar ilk ve orta öğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini görmekte, bu dersi geçip üniversiteye gelmektedir. 18.01.1982 tarihli Tebliğler Dergisinin 2104. sayısında “İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Atatürk İnkılâp ve İlkelerinin Öğretim Esasları Yönergesi” yayınlanmıştır. Buna göre ilköğretim okullarının 8. sınıflarında ve ortaöğretim kurumlarının 1, 2 ve 3. sınıflarında Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi dersi okutulmaya başlanmıştır.² Bu dersin amaçları ise 2087 ve 2090 sayılı Tebliğler Dergisinde ayrıntılı olarak verilmektedir.³

Bu uygulama ile; “İnkılâp Tarihi dersinin amaçlarını gerçekleştirmek, öğrencilerin Atatürkçü olarak yetişmelerini sağlamak ve Atatürkçülüğü davranış haline getirmelerinde yardımcı olmak amaçlanmaktadır. Ancak öğretim sistemi içinde sadece bu ders ile ilgili öğretmenlerin belirli saatlerdeki öğretim programlarını uygulamaları ile amaçlara varmanın mümkün olmayacağı ve bu konudaki kişisel çalışmaların yetersiz olacağı”⁴ kanaatiyle hareket edilmiş ve yeterli bir Atatürkçülük eğitimi verebilmek için Atatürkçülük ile ilgili konular diğer derslerin içine de serpiştirilmiştir. Gerçekten de, Milli Eğitim Temel Kanunu bütün öğretmenleri, öğrencilerini “Atatürk İnkılâpları ve İlkelerine bağlı yurttaşlar olarak yetiştirmekle” görevlendirmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı 1982-1983 eğitim ve öğretim yılından itibaren yazdırılacak ve bastırılacak kitaplarda konulara göre Atatürk’ün özdeyişlerine yer verilmesini sağlamıştır. Ayrıca öğretmenler kurullarına, okullarda düzenlenecek Atatürkçülük ile ilgili etkinlikleri plânlama görevi verilmiştir.

¹ Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

² Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, sayı- 2104, s.1.

³ Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, sayı- 2087 ve 2090.

⁴ Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, sayı- 2104, s.1.

Okullardaki her dersle ilgili zümre toplantılarına İnkılâp Tarihi dersini okutan öğretmen de katılması ve görüşlerinden yararlanılması önerilmiştir. Böylece Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğretilmesinde ve benimsenmesinde birlik ve beraberliğin sağlanması hedeflenmiştir.⁵

Türkçe, Edebiyat, Sosyoloji, Felsefe, Coğrafya, Tarih, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Matematik, Yabancı Dil, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Beden Eğitimi, Müzik, Resim-İş, Sanat Tarihi ve Millî Güvenlik Bilgisi derslerinde Atatürkçülüğün hangi konularda nasıl verilmesi gerektiği ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Atatürk Kitaplıklarının kurulması, Atatürk Köşelerinin oluşturulması, Atatürk ile ilgili özdeyişlere panolarda yer verilmesi, öğrencilere Atatürk ile ilgili şiirlerin toplattırılması, Atatürk İlkelerinden hemen her dersle ilgili olarak söz edilmesi, Atatürk'ün çağdaş, akılcı ve bilimsel anlayışının ön plâna çıkarılması, fen bilimleri ile ilgili kavramların Türkçeleştirilmesinin önemini vurgulanması, yabancı devlet adamlarının Atatürk hakkındaki düşüncelerine yer verilmesi, Atatürk'ün spor ve sporcuyla ilgili sözlerinden bayrak resminin çizilmesine kadar bir çok konu, bu derslerin içine serpiştirilmiştir.⁶

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretimi sırasında özellikle tarih ve yer gibi ezbere dayalı bilgilerin verilmesinden mümkün olduğu kadar kaçınılması istenmektedir. Ayrıca millî bayramlarda Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ile ilgili sunumlar gerçekleştirilmesi ve anlatımlar yapılması tavsiye edilmektedir. Buna ilâve olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, önemli gün ve haftalarda, diğer derslerin müfredat programları içinde de, bu dersle ilgili konulara farklı bakışlar geliştirilmesi istenmektedir. Yani, müfredat programlarına göre, her vesile ile Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ile ilgili konulara değinilmesi gerekmekte ve Atatürkçü bir gençliğin yetiştirilmesi için ortam yaratılması için çalışılmaktadır. Amaç, Atatürk ile ilgili konuların ilgi çekici bir şekilde verilmesini sağlamaktır. Ders araç ve gereçlerinin mümkün olduğu kadar çeşitlendirilmesi ve çağdaş teknolojiden yararlanılması bir başka öneri olmaktadır.⁷

Talim ve Terbiye Kurulunun 26.05.1995 tarih ve 208 sayılı ve 21.06.1996 tarih ve 219 sayılı kararları ile Atatürkçülük ile ilgili konuların hedef ve davranışları yeniden düzenlenmiştir. Ancak 04.08.1999 tarih ve 263 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu, 1999-2000 eğitim ve öğretim yılından itibaren Atatürkçülük ile ilgili konuların 8 yıllık ilköğretim kurumlarında bir bütünlük içinde işlenmesini sağlamak için eski kararları yürürlükten kaldırmıştır. Metin Bostancıoğlu'nun Millî Eğitim Bakanlığı döneminde Bakanlar Kurulu Kararı ile, 75 sayfalık bir açıklama ile Atatürkçülük ile ilgili konula-

⁵ Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, sayı- 2104, s.2.

⁶ Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, sayı- 2104, s.2-8.

⁷ <http://orgm.meb.gov.tr/ozelegitimprogramlar/egitilebilir>, s.1

rın diğ er derslere nasıl dağıtılacağı, her konunun ayrı ayrı hedef ve davranışları yazılarak ve gerekli açıklamalarla yönlendirmeler yapılarak belirlenmiştir.⁸

Bu karar ile, Atatürkçülikle ilgili konuların anlaşılır hale getirilmesi amaçlanmış olmalıdır. Tarih ve yer isimleri yerine anlamayı ve öğrenmeyi kolaylaştırmanın yolları araştırılmakta, her dersle ilgili olarak da ayrıntılı plânlar sunulmaktadır. Yani öğretmenlerin eline hazır bilgiler verilmiş olmaktadır. 1999 kararı ile, 2104 sayılı Tebliğler Dergisinde belirtilen genel çizgiler yerine ayrıntılı bir düzenleme getirilmektedir.

Bunlara ilave olarak üniversiteye hazırlık dersanelerinde de, bu konular işlenmektedir. Millî bayramlar ve önemli günler dolayısıyla basın yayın kanalları ile bilgiler verilmektedir. Radyo Televizyon Üst Kurulu, bu anlamdaki yayınları belirli bir orana bağlamakta ve millî bayramlarla ilgili yayınları zorunlu tutmaktadır. Bütün bunlar gösteriyor ki devlet, Atatürkçü bir gençliğin yetişmesi adına ortamı hazırlamak için elinden geleni yapmış bulunmaktadır.

Bütün bu düzenlemelerle varılmak istenen nokta; öğrencinin, “Türk İnkılâbının önderi Atatürk’ü tanınmasını, Türk İnkılâbı ile ilgili olayların ayırımına varmasını, Kurtuluş Savaşı’ndaki başarının temelinde Türk ulusunun tarih boyunca bağımsız yaşamayı ilke edinmiş olduğunu bilmesini, Atatürk İlke ve İnkılâplarını öğrenmesini, Atatürk’e sevgi ve saygı duymasını” sağlamaktır.⁹

Derslerin işlenmesinden sonra, bu genel amaçların dışında şu özel amaçların da gerçekleşmesi beklenmektedir:

Öğrenci; “Birinci Dünya Savaşı’nda Osmanlı Devleti’nin durumunu, her yönü ile Atatürk’ü, Kurtuluş Savaşı sırasında ve sonrasında Türkiye’deki gelişmeleri, Kurtuluş Savaşı’nın hazırlık dönemini, savaşları, inkılâpları, Atatürk ilkelerini, Mondros Ateşkes Antlaşmasını, Kuva-yı Milliye’yi, Misak-ı Milli’yi, Sevr Antlaşmasının ağır koşullar içerdiğini, TBMM’nin açılmasını ve önemini, Lozan Barışı ve Türkiye için önemini, Cumhuriyetin ilânını, İzmir İktisat Kongresini, Atatürkçü Düşünce Sistemi’ni” bilir.¹⁰

Bu ortamda yetişip gelen öğrencilerin bilgi birikimlerinin ne düzeyde olduğu önem taşımaktadır. Çünkü üniversitede bu öğrencilere, bilgi mi verilmeli, yoksa Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi’nin felsefesi mi yapılmalı, yani Atatürkçü Düşünce Sistemi’nin felsefesi mi öğretilmeli, bunun kararlaştırılması gerekmektedir. Bizim düşüncemiz, bilgi olarak hazır geldiğini düşündüğümüz üniversite gençliğine Atatürkçü Düşünce Sistemi’nin felsefesi-

⁸ Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, sayı- 2504, s.1-75.

⁹ <http://orgm.meb.gov.tr/ozelegitimprogramlar/egitilebilir>, s.1

¹⁰ <http://orgm.meb.gov.tr/ozelegitimprogramlar/egitilebilir>, s.1-10

nin verilmesi yönündedir. İlk ve orta öğretimde bedensel ve zihinsel olarak Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin temel felsefesini kavrama konusunda yetersiz olan öğrenciler, üniversitede bu olgunluğa ulaşmış demektir. Yani üniversitelerdeki Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde, gençliğin Atatürk'ü, Türkiye'yi ve dünyayı algılamayı başarması gerekmektedir. Yani Atatürkçü gençliğin düşünsel yapısının burada şekillenmesi beklenmektedir.

Üniversite gençliğinin bilgi birikimi yeterli ise üniversiteler, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinde işin felsefesi ile uğraşması daha anlamlı olacaktır. Eğer öğrencilerin bilgi birikimleri yetersiz ise, bu da bilgi aktarımından algılama ve sorgulama boyutuna geçmeyi engelleyecektir. Bunun sonucu olarak Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin felsefesine sıra gelmeyecektir. Yıllar boyu verilen eğitim ve gösterilen çabalar boşa gitmiş olacaktır. Bu da "Biz nerede yanlış yaptık?" sorusunu kendimize sormamızı gerekli kılacaktır. Bir sorgulama ve otokritik yapmadan da, yanlışı düzeltme şansımız bulunmayacaktır.

İşte bu çalışma ile, üniversite gençliğinin, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi için, bilgi birikiminin ne kadar yeterli olduğu araştırılmaktadır. Bu yüzden ankette ayrıntılı bilgi yerine, temel noktalar sorulmuştur. Yani en alt düzeyde olması gereken bilgiler sorulmuştur. Yani bilişsel-bellek soruları ile ikinci düzeydeki birleştirici sorular sorulmuştur. Üçüncü düzeydeki genişletme ve dördüncü düzeydeki değerlendirme sorularına yer verilmemiştir. Dördüncü düzey sorulara olumlu cevaplar verilebiliyorsa öğrenme gerçekleşmiş ve hedefe ulaşılmış demektir. Birinci ve ikinci düzey sorular, diğerlerinin alt yapısını hazırlamaktadır.¹¹ Aslında ilköğretim ve ortaöğretimde bu konuları görmüş olan öğrencilerin daha fazlasını bilmesi gerekmektedir.

İlk üç soru çok genel anlamdaki kavram soruları, 4, 5 ve 13. sorular Osmanlı Devleti'nin çöküş süreci ile ilgili, 6, 7 ve 10. sorular Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemi, 8, 9, 11, 12, 14 ve 20. sorular Kurtuluş Savaşı'nın savaş dönemi, 15, 16, 17 ve 18. sorular iç ve dış politika ile ilgili, 19. ve 21. sorular Atatürkçü Düşünce Sistemi ile ilgili sorulardır.

1.1. PROBLEM DURUMU

İlköğretimden itibaren Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi okutulmakta ise de, istendik davranışların elde edilemediği görülmektedir. Bu da Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinde tam bir öğrenmenin gerçekleştirilemediği gibi bir düşünceyi akla getirmektedir. Bu konuda ilk ve orta öğretimin payı nedir? İlk ve orta öğretimde, bu dersin temellerinin atılması, yükseköğretimde de temel düşünce üzerine Atatürkçü dünya görüşünün ve Ata-

¹¹ YÖK-Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi, Kaynak Üniteler, Deneme Basımı, Ankara-1996, s.9.2-9.14.

türkçü Düşünce Sistemi'nin felsefesinin kurulması gerekmektedir. Yükseköğretimdeki hedeflerin gerçekleşmesi, ilk ve orta öğretimdeki çalışmalara bağlıdır. Bu yüzden ilk ve orta öğretimden üniversiteye yeni gelen öğrencilere bir "Giriş Anketi" uygulanmış ve durum tespiti yapılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini üniversitelerde alan öğrencilerde, bilgi birikimi yönüyle ve davranış açısından olumlu gelişmeler beklenmektedir. Bu beklentilerin karşılanma oranı bir başka araştırmanın konusudur.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Üniversiteye yeni gelen öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersindeki bilgi birikimleri yeterli midir? Bu dersin müfredatında yer alan en alt seviyedeki bilgiler öğrenilmiş midir? Yoksa 11 yıllık bir eğitim ve öğretimden sonra öğrenciler başlangıç seviyesinde midir?

1.2.1. Alt Problemler

- a- Üniversite öğrencileri, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile ilgili temel kavramları biliyorlar mı?
- b- Osmanlı Devleti'nin çöküş nedenleri ile Türk İnkılâbı arasında ilişki kurabiliyorlar mı?
- c- Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemi olaylarının önemli noktalarını ayırtabiliyorlar mı?
- d- Kurtuluş Savaşı'nın savaş dönemi olaylarına en alt düzeyde hakimler mi?
- e- Kurtuluş Savaşı sonrası Türkiye'nin önemli sorunlarının ayırımı yapabiliyorlar mı?
- f- Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin yapı taşlarını hatırlayabiliyorlar mı?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Üniversiteye yeni gelen öğrencilerin bilgi birikimlerini belirleyerek, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin üniversitelerde daha bilinçli ve verimli işlenmesi için veri hazırlanmaya çalışılmaktadır. Ayrıca, varsa, ilk ve orta öğretimdeki eksikliklerin belirlenmesi ve giderilmesi için ilgililerin dikkatini çekmektir.

1.4. SAYILTILAR

Konuyla ilgili anket soruları nitelik açısından geçerli ve nicelik açısından yeterlidir. Konuyla ilgili uzman görüşleri alınmıştır.

Öğrenciler, anket sorularını içtenlikle cevaplandırmışlardır.

1.5. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma, Manisa Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokulların birinci sınıflarına başlayan 493 fakülte ve yüksekokul öğrencisi, 451 meslek yüksekokul öğrencisi ve toplam 944 öğrenci ile sınırlıdır.

Anket, 2004-2005 eğitim ve öğretim yılının başlangıcında uygulanmıştır. Bu yüzden anket, bir "Giriş Anketi" olarak adlandırılabilir.

1.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Konuyla ilgili birkaç araştırma ve çalışmadan söz edilebilmektedir. Bunlar sırasıyla şunlardır:

1. Birincisi, Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği'nin atölye çalışmalarının Sarmal Yayınevi tarafından yayınlanan İnkılâp Tarihi Dersleri Nasıl Okutulmalı? adlı kitabıdır. Bülent Tanör, Zafer Toprak ve Halil Bertay adı ile yayınlanan eser, bu konudaki ilk ve en önemli çalışmadır.¹²
2. İkinci çalışma, YÖK tarafından gerçekleştirilen hizmet içi eğitim kapsamında düşünülebilecek eğitim seminerleridir. Bu çalışmalar, Türkiye'nin bütün yörelerinde bölgesel olarak gerçekleştirilmiş ve Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine giren bütün öğretim elemanlarının katılımı zorunlu tutulmuştur. Bu çalışma da, bir atölye çalışması olarak nitelenebilir.
3. Nurettin Gülmez'in "Üniversite Gençliğinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine Bakışı" adlı makalesidir.¹³ Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi'nin 57. sayısında yayınlanan makalede, öğrencilerin ders, öğretim elemanları, fakülte ve yüksekokul yönetimleri ile ilgili bakış açıları yansıtılmaya çalışılmıştır. Ayrıca öğrencilerin bilgi birikimlerinin kaynağı ve okudukları kitaplar sorulmuştur.

1.7. YÖNTEM

Bu çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından öğrenciler için hazırlanan anket formları aracılığı ile toplanmıştır.

¹² Bülent Tanör - Zafer Toprak - Halil Bertay, İnkılâp Tarihi Dersleri Nasıl Okutulmalı?, Sarmal Yayınevi, İstanbul -1997.

¹³ Nurettin Gülmez, "Üniversite Gençliğinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersine Bakışı", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Kasım-2003, c.19, sayı-57, s.1043-1088.

1.8. EVREN

Bu araştırmanın evrenini Manisa Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin seçilmesinde, araştırmanın yapımındaki kolaylık göz önünde bulundurulmuştur. Diğer dikkate alınan bir konu da, ülkenin her yerinden öğrencinin bu üniversiteye de gelmiş olmasıdır. Yani bu denek grubunun, üniversiteye gelen öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile ilgili bilgi birikimlerinin belirlenmesi için yeterli olduğunun düşünülmesidir.

Aşağıda anketin uygulandığı fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulu bölümleri ve öğrenci sayıları verilmiştir. Bu öğrenciler, gönüllü olarak anketi cevaplandırmışlardır.

Üniversite: Celal Bayar Üniversitesi

a-Fakülte ve Yüksekokullar

Mühendislik Fakültesi	Gıda Mühendisliği Bölümü	15 öğrenci
	Makine Mühendisliği Bölümü	9 öğrenci
	İnşaat Mühendisliği Bölümü	13 öğrenci
Fen-Edebiyat Fakültesi	Tarih Bölümü	27 öğrenci
Eğitim Fakültesi	İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı	189 öğrenci
	İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı	50 öğrenci
İktisadi ve İdarî Bilimler Fakültesi	Maliye Bölümü (1. Öğretim)	12 öğrenci
	Maliye Bölümü (2. Öğretim)	16 öğrenci
	İktisat Bölümü (1. Öğretim)	12 öğrenci
	İktisat Bölümü (2. Öğretim)	10 öğrenci
	İşletme Bölümü (1. Öğretim)	26 öğrenci
	İşletme Bölümü (2. Öğretim)	2 öğrenci
Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Uluslararası Ticaret Bölümü	61 öğrenci
	Bankacılık ve Finans Bölümü	51 öğrenci
TOPLAM		493 öğrenci

b- Meslek Yüksekokulları

Salihli Meslek Yüksekokulu	Endüstriyel Elektronik Programı (2. Öğretim)	39 öğrenci
	Tekstil Programı (2. Öğretim)	18 öğrenci
	Makine Programı (2. Öğretim)	24 öğrenci
	Bilgisayar Programı (2. Öğretim)	31 öğrenci
	Yerel Yönetimler Programı (1. Öğretim)	37 öğrenci
	Yerel Yönetimler Programı (2. Öğretim)	26 öğrenci
	Pazarlama Programı (1. Öğretim)	28 öğrenci
	Pazarlama Programı (2. Öğretim)	29 öğrenci
	Deri Konfeksiyon Programı (1. Öğretim)	23 öğrenci
	Deri Konfeksiyon Programı (2. Öğretim)	18 öğrenci
	İthalat-İhracat Programı (1. Öğretim)	25 öğrenci
	İthalat-İhracat Programı (2. Öğretim)	37 öğrenci
	Gölmarmara Meslek Yüksekokulu	İnşaat Programı (1. Öğretim)
Tesisat Teknolojisi (1. Öğretim)		18 öğrenci
Kula Meslek Yüksekokulu	İşletme (1. Öğretim)	28 öğrenci
Ahmetli Meslek Yüksekokulu	Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programı (1. Öğretim)	29 öğrenci
	Muhasebe Programı (1. Öğretim)	27 öğrenci
TOPLAM		451 öğrenci

1.9. ÖRNEKLEM

Ankete katılım gönüllülük temeline dayalı olarak sağlanmıştır. Ankete katılanların bölüm ve programları üzerinde durulmamıştır. Sayısal, sözel veya eşit ağırlıklı puanlarla üniversiteye yerleştiklerine bakılmamıştır. Araştırmayla ilgili genel bir düşünce oluşumunu sağlayacak bir sayıya ulaşmak amaçlanmıştır. Öğrencilerin tamamı Celal Bayar Üniversitesine 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında kayıt yaptıran öğrencilerden meydana gelmektedir. Öğrencilere anketler, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine giren öğretim elemanları tarafından değil, diğer bölüm ve branşların öğretim elemanları tarafından uygulanmıştır.

1.10. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırmada, verilerin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Ek-1'deki anket kullanılmıştır. Hazırlanan soruların güvenilirliği konusunda uzman görüşleri alınmıştır.

1.11. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma için hazırlanan ve öğrencilere uygulanan anketler, tek tek incelenerek istatistik tablolarına işlenmiştir. Elde edilen veriler, her soru için düzenlenen tablolara aktarılarak yüzde ve frekanslar belirlenmiştir. Ayrıca yüzdeliği gösteren tablolar hazırlanmıştır.

Anket sonuçlarının analizinde, SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Üç aşamada analizler yapılmış, fakülte ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin cevapları ayrı ayrı analiz edilmiş ve sonra bütün öğrencilerle ilgili üçüncü bir analiz yapılmıştır. Bulguların değerlendirilmesi ve yorumu yapılırken bu üç analiz bir tabloda birleştirilmiştir. Böylece bütün bulguların bir tablo üzerinde görülmesini sağlamak amaçlanmıştır. Bu çalışma ile, fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin başarı oranı ile meslek yüksekokulu öğrencilerinin başarı oranlarının karşılaştırılması için veriler hazırlanmıştır.

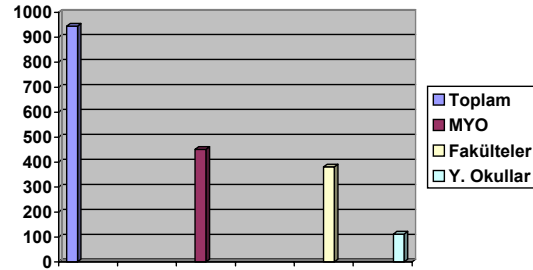
2. BULGULAR VE YORUMLARI

Bu bölümde, anketteki sorularla ilgili tabloların ve alt problemlerle ilgili bulguların değerlendirilmesine çalışılmıştır. Ankette giriş nitelikli iki soru bulunmaktadır. Bunlar, ankete katılanların fakültelerini, yüksekokullarını, meslek yüksekokullarını ve bölüm ile programlarını belirleme amacı taşımaktadır. Bu sorular değerlendirme yapılırken yardımcı olacak nitelikte sorulardır. Ana problemle doğrudan ilişkili değildir.

Anket soruları doğrudan alt problemlerle ilgilidir. Böylece Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi ile ilgili olarak, üniversiteye yeni gelen öğrencilerin asgarî düzeyde bilgilerinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Ayrıntıya dayalı sorular sorulmamış, ana tema ve çizgiler üzerine sorular sorulmuştur.

Anket verileri işlenirken cevap verilmeyen sorular için "0 = sıfır" işareti kullanılmıştır. Sıfırın karşısındaki sayı ve oranlar, o soruyu boş bırakan öğrenci sayı ve oranlarını ifade etmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarına göre dağılımlarını gösteren grafik şöyledir:

Şekil 1:
Ankete katılan öğrencilerin dağılımı

2.1. Giriş Soruları ile İlgili Bulgular ve Yorumu

Yukarıdaki Tablo-1 ve Şekil-1’de de görüldüğü gibi ankete katılan 944 öğrencinin 451’i meslek yüksekokulu, 381’i fakülte ve 112’si yüksekokul öğrencisidir. Fakülte ve yüksekokullar aynı kapsamda, meslek yüksekokulları ayrıca değerlendirilmiştir. Fakültelerle meslek yüksekokulları arasındaki farklılıklar karşılaştırılmalı olarak verilmiş ve aradaki farklılıkların görülmesi sağlanmıştır.

Giriş sorusu olarak iki soru sorulmuştur. Anketler, bütün bölüm ve programlardan eşit sayıda katılımcıya uygulanmamakla birlikte, konuyla ilgili bir düşüncenin oluşmasına yetecek kadar katılım sağlanmasına çalışılmıştır.

2.2. ALT PROBLEMLERE İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMU

Alt problemler araştırmamızın temelini meydana getirmektedir. Bu alt problemler bir araya gelerek temel problemi oluşturmaktadır. Bu yüzden ki, alt problemlerle ilgili sonuçlar bize, sorunun çözümünde yol gösterici olacaktır.

2.2.1. Birinci Alt Probleme İlgili Bulgular ve Yorumları

Bu dersi yıllardır alan öğrencilerin dersin adının anlamını bilmeleri beklenmektedir. Dersin adının bilinmeden içeriğinin kavranması zordur. Aslında bütün derslerle ilgili temel kavramlar, o dersin başlangıcında verilmesi gerekmektedir. Belki dersi kavramlara bağlamak için her konuyla ilgili kavramlar, o konunun başlangıcında da verilebilir. Ama mutlaka kavramların öğrenilmesi gerekir ki, ders içinde bu kelime ve kavramlar geçtiği zaman öğrenci “bu ne demektir” diye düşünmesin. Her konuyu şekillendiren kelime ve kavramlar, konuların anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Tablo 1:
Öğrencilerin “inkılâp” kavramı ile ilgili bilgileri

Soru-1

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	16	3,5	7	1,4	23	2,4
1,00	226	50,1	192	38,9	418	44,3
2,00	48	10,6	52	10,5	100	10,6
3,00	7	1,6	1	,2	8	,8
4,00	147	32,6	237	48,1	384	40,7
5,00	7	1,6	4	,8	11	1,2
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Bu ankette sorulan üç kelime veya kavram bulunmaktadır. Birinci alt problemin ilk sorusu “inkılâp” kavramı ile ilgilidir. Yüksekokul öğrencilerinin %50 gibi oldukça büyük bir oranı anketteki birinci seçeneği işaretlemişlerdir. Bu oran fakültelerde %39’a düşmektedir. Birinci seçenekte verilen tanım, “evrim” kelimesinin tanımıdır. Öğrencilerin genelde %44.3’ü bu yönde cevap vermiş olması dikkat çekicidir.

Doğru cevap olan dördüncü, yani “devlet ve toplum yapısını geri bırakan kurumların anî ve şiddetli bir şekilde yıkılarak yerine çağdaş kurumların getirilmesi” seçeneği, yüksekokul öğrencilerinin %32.6’sı, fakülteyi kazanan öğrencilerin %48.1’i ve genelde %40.7’si tarafından işaretlenmiştir. Bu da liselerden üniversiteye gelen öğrencilerin yaklaşık %60’ı tarafından “inkılâp” kavramının bilinmediğini göstermektedir. Böyle yüksek bir orandaki eksiklik, dikkate alınması ve üzerinde düşünülmesi gereken bir durumdur. Dersin adı sayılabilecek bir kavramın bilinmemesi önemsenmelidir.

İkinci soruda “İstiklâl Savaşı”nın, bugün kullandığımız karşılığı sorulmaktadır ki, çok basit bir soru olup, sonraki soruların içinde de cevabı verilmektedir. Çünkü diğer sorularda “Kurtuluş Savaşı” adı çokça kullanılmaktadır. Bu soruda Osmanlıca bir kelimenin anlamı değil, farklı yazım ve kullanımlara karşı yatkınlık araştırılmak istenmektedir. İstiklâl Savaşı da tanımlanırken cevap gayet açık hale getirilmiş görünmektedir.

Tablo 2:
Öğrencilerin “Kurtuluş Savaşı” kavramı ile ilgili bilgileri

Soru-2

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	12	2,7	1	,2	13	1,4
1,00	43	9,5	12	2,4	55	5,8
2,00	30	6,7	6	1,2	36	3,8
3,00	362	80,3	473	95,9	835	88,5
4,00	2	,4	--	--	2	,2
5,00	2	,4	1	,2	3	,3
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Bu soruda öğrenciler, %88,5 gibi yüksek bir seviyede doğru seçeneği bulabilmişlerdir. Ancak yüksekokullara giriş yapan öğrencilerin %20’sinin bu seçeneği bulamamış olması dikkat çekicidir. Böyle basit bir soruda, yüksekokula giriş yapan öğrencilerin bu kadar bilgi eksikliğinin olmasını yorumlamak gerçekten güçtür. Bunun bilinmesi için öğrenci olmaya, her hangi bir okulu bitirmiş olmaya bile gerek yoktur.

Üçüncü soru, Kurtuluş Savaşı'nda ülkenin işgaline karşı oluşan direnişin genel adının bilinip bilinmediğini araştırmaktadır.

Tablo 3:
Öğrencilerin “Kuva-yı Milliye” kavramı ile ilgili bilgileri

Soru-3

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	26	5,7	10	2,0	36	3,7
1,00	61	13,5	42	8,5	103	10,9
2,00	311	69,0	415	84,2	726	76,9
3,00	19	4,2	7	1,4	26	2,8
4,00	26	5,8	18	3,7	44	4,7
5,00	8	1,8	1	,2	9	1,0
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcında Batı Anadolu'da Yunan ilerleyişini durdurmak için bir araya gelen vatanseverlerin oluşturdukları direniş hareketinin adı, ülkedeki bütün direnişin genel adı haline gelmiştir. Kuva-yı Milliye denilen bu hareketin adının bilinmesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerinin konularının anlatımı sırasında kendiliğinden gerçekleşmesi gereken bir sonuç olmalıdır. Ancak Tablo-3'deki sonuçlara bakıldığında, yüksekokula yeni kayıt yaptıran öğrencilerin %69'u ve fakültele yeni kayıt yaptıran öğrencilerin %84.2'si, Kuva-yı Milliye adını işaretlemiştir. Genel ortalamanın ise %76.9'da kalması, düşük bir seviyeyi göstermektedir.

Öğrencilerin %10'luk bir kısmının direniş hareketinin ve Türk milletin genel hedefleri demek olan Misak-ı Millî'yi işaretlemesi, Misak-ı Millî konusunun da yeterince algılanamadığı düşüncesini akla getirmektedir.

Kurtuluş Savaşı'nda Anadolu direnişini bastırmak amacıyla İtilaf Devletlerinin teşvikleri ve İstanbul hükümetinin çabaları ile hazırlanan Kuva-yı İnzibatiye için, %1 seviyesinde bir işaretlemenin yapılması bile, acınacak bir durum olmalıdır.

Kavramlar konusunda çok sayıda soru sorulmamış olsa da, elde edilen sonuçların iç açıcı olmadığını söylemek mümkündür. Bu üç soruda, yüzde yüze yakın bir doğruluğa ulaşmak bekleniyordu. Ancak beklentilerle sonuçların örtüşmediği açıktır. Bu da üniversitelerde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersleri verilirken, öğretim elemanlarının kelime, kavram ve deyimlerden başlaması gerektiğini göstermektedir.

2.2.2. İkinci Alt Problemle İlgili Bulgular ve Yorumları

Osmanlı Devletinin çöküş süreci ile Türk İnkılâbı arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Çünkü Türk İnkılâbı'nın hazırlık dönemi Osmanlı Devletinin son yüz yıllarıdır. Osmanlı Devletinde hangi alanlarda ıslahat yapılmışsa, Türk İnkılâbı'nda o alanlarda inkılâp yapılmıştır. Osmanlı Devletinin son yüzyıllarındaki sorunlar içinde yetişen önder kadro, köktenci çözümlerin gerekli olduğunu iyice anlamışlardır. Bu yüzden Türk İnkılâbı'nın iyi anlaşılabilmesi için, Osmanlı Devletindeki yenileşme sürecinin bilinmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Yani Türk İnkılâbı, bir anda ortaya çıkmış keyfi düşüncelerin eseri değildir.

İşte dördüncü soru ile, öğrencinin Türk İnkılâbı ile Osmanlı Devletinin çöküş süreci arasında ilişki kurup kurmadığı araştırılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 4:
Öğrencilerin, Osmanlı Devletinin çöküşü ile Türk İnkılâbı arasındaki ilişki kurma durumları

Soru-4

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	33	7,3	36	7,3	69	7,3
1,00	97	21,5	125	25,4	222	23,5
2,00	58	12,9	26	5,3	84	8,9
3,00	66	14,6	74	15,0	140	14,8
4,00	25	5,5	18	3,7	43	4,6
5,00	172	38,1	214	43,4	386	40,9
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Bu soruda öğrencilerin büyük oranda yanıldıkları görülmektedir. Türk İnkılâbı'nın hazırlık süreci, Osmanlı Devletinde yenileşme ihtiyacının başladığı andan itibaren başlamış demektir. Ancak Türk İnkılâbı'nın bir hazırlık döneminin olup olmadığı konusunda öğrencilerin bilgilendirilmedikleri anlaşılmaktadır. Bu yüzden dördüncü soruya bilgileriyle değil, akıllarıyla cevap vermeye çalıştıkları gibi bir sonuca ulaşılmaktadır. Çünkü “Osmanlı Devleti yıkılınca yerine yeni bir devlet kurmak gerektiği için ikisi arasında dolaylı bir ilişki meydana gelmiştir.” seçeneği %40 ile ön plâna çıkmaktadır. Doğru seçeneği bulanların %25.5 olması bunu kanıtlamaktadır.

Dördüncü sorudaki sonuçlar, Türk İnkılâbı'nın bir hazırlık döneminin olmadığı, gelişi güzel ve keyfi uygulamaların bir sonucu olduğu gibi yanlış bir yargıya bizi götürmesi mümkündür. Bu nedenle tarihsel olaylar

arasında neden - sonuç ilişkilerinin bulunduğu iyi öğretilmesi gerekmektedir.

Beşinci soruda, Osmanlı Devletini çöküşten kurtarmaya yönelik düşünce akımlarının temel felsefelerinin ayrımı sorulmuştur. Osmanlı Devletinin çöküşünü engelleyebilmek için sadece ıslahat yapılmamış, aynı zamanda birbirinden farklı çözümler öneren düşünce akımları da ortaya çıkmıştır. Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerindeki akımlar arasında Osmanlılık, İslâmcılık, Türkçülük ve Batıcılık bulunmaktadır. Bu düşünce akımları ile ilgili bilgilerin, sonraki dönemlerde gelişen olayların anlaşılmasında bize yardımcı olması beklenmektedir.

Tablo 5:
Öğrencilerin, Osmanlı Devletini çöküşten kurtarmaya yönelik düşünce akımları hakkındaki bilgileri

Soru-5

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	19	4,2	10	2,0	29	3,1
1,00	95	21,1	38	7,7	133	14,1
2,00	43	9,5	6	1,2	49	5,2
3,00	43	9,5	28	5,7	71	7,5
4,00	205	45,5	357	72,4	562	59,5
5,00	46	10,2	54	11,0	100	10,6
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Beşinci soruda Osmanlılık akımının temel yaklaşımı tanımlanmaya çalışılmıştır. Yüksekokullara yeni kayıt yaptıran öğrencilerin %45.5'i ve fakültelere yeni gelen öğrencilerin %72.4'ü doğru cevabı bulmayı başarırken, bazıları Türkçülük akımının görüşleri ile karıştırmışlardır. Ortalama %59.5 ile öğrencilerin, akımlar konusunda epeyce bir bilgiye sahip olduklarını kabul edebiliriz. Çünkü diğer sorulara göre biraz daha ağır bir soru kabul edilebilir. Ama sonuçta sadece bir bilgi sorusudur.

13. soru, Ermenilerin haksız yere Türkiye'yi ve Türkleri soykırımla suçladığı tehcir/ zorunlu göç ve iskân olayının hangi savaşın içinde meydana geldiğini sormaktadır. Ermeni sorunu, başladığı günden beri Türk milletinin başını ağrıtan, bugün de Türkiye'nin dış ilişkilerinde her zaman karşısına dikilen, tarihsel bir sorun olmaktan çıkarılıp siyasal bir sorun haline getirilen bir araçtır. Osmanlı Devletinden bize devredilen sorun hakkında her Türk gencinin bilgi sahibi olması ve doğru verilerle donanması gerekmektedir. Bu soru ile öğrencilerin doğru verilerle donanıp donanmadığını, sorunun nasıl

ortaya çıkıp nasıl geliştiğini, sorunun iç ve dış nedenlerini değil, sadece Ermenilerin haksız iddialarının dayandığı göç olayının hangi savaşın içinde geçtiğini bilip bilmedikleri araştırılmak istenmiştir. Sonuç şöyle olmuştur:

Tablo 6:
Öğrencilerin, Ermeni sorunu hakkındaki bilgileri

Soru-13

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	52	11,5	63	12,8	115	12,2
1,00	111	24,6	142	28,8	253	26,8
2,00	67	14,9	18	3,7	85	9,0
3,00	109	24,2	44	8,9	153	16,2
4,00	66	14,6	121	24,5	187	19,8
5,00	46	10,2	105	21,3	151	16,0
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Tablo-6'daki görüntü hiç de iç açıcı değildir. Ermeni sorunu konusunda, yüksekokullara ve fakültelelere yeni giriş yapan öğrenciler arasında çok önemli bir farklılık da görülmemektedir. Ankete katılan öğrencilerin %12.2'sinin hiç cevap verememesi, %25.2'sinin Ermeni sorunuyla hiç ilgisi olmayan Trablusgarp ve Balkan Savaşları seçeneğini işaretlemesi, doğru cevap verenlerin %19.8'de kalması üzerinde durulması gereken bir konudur. Öğrencilerin, tehcir olayının Birinci Dünya Savaşı içinde meydana geldiğini bile bilmemesi, Ermeni sorunu ile ilgili büyük ölçüde bir bilgi birikimi eksikliği bulunduğunu göstermektedir.

Bu dersin amaçları arasında, Türkiye'nin sorunlarına karşı duyarlı, dünyayı ve çağı anlamış, akli ve bilimi rehber edinen iyi vatandaşlar yetiştirmek de vardır. Bu görevi, bütün eğitimciler birlikte yapmak zorundadır. Ancak 11 yıllık eğitim ve öğretimden sonra üniversite kapısından giren öğrencilerin durumu, dikkatle incelenmesi gerekir.

2.2.3. Üçüncü Alt Problemlerle İlgili Bulgular ve Yorumları

Üçüncü alt problemde, öğrencilerin Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemindeki önemli olayların ayırımına varıp varamadıkları araştırılmaktadır. Ayrıntılar yerine genel konular sorulmakta ve böylece en alt seviyede bir birikimin oluşup oluşmadığı ortaya konulmak istenmektedir. 6, 7 ve 10. sorular Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemi ile ilişkilidir.

Altıncı soru ile, Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemi içinde yapılan ve ulusal bir nitelik taşıyan Sivas Kongresi sonunda Türkiye'deki bütün

direnif örgütleri tek bir isim altında birleştirilmiştir. Böylece tek merkezden yönetilen ve yönlendirilen bir direniş yerellikten çıkmış ulusal bir kimlik kazanmıştır. Kurtuluş Savaşı'na giden yoldaki en önemli adımlardan birisi, bu direniş örgütlerinin tek bir derneğin çatısı altında birleştirilmesidir. Soruda bu derneğin adı sorulmaktadır.

Tablo 7:
Öğrencilerin, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti
ile ilgili bilgileri

Soru-6

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	24	5,3	19	3,9	43	4,6
1,00	288	63,9	411	83,4	699	74,0
2,00	74	16,4	37	7,5	111	11,8
3,00	20	4,4	8	1,6	28	3,0
4,00	16	3,5	2	,4	18	1,9
5,00	29	6,4	16	3,2	45	4,8
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Bu soruya yüksekokullara yeni giriş yapan öğrencilerin %63.9'u ve fakültelerin birinci sınıfına yeni gelenlerin %83.4'ü ve ortalama %74'ü doğru cevap vermiştir ki, iyi bir sonuç denilebilir. %11.8'lik bir grup Millî Kongre Cemiyeti'nin adındaki milliliğe takılmış olmalıdır. %4.6'lık bir grubun bu soruya hiç cevap vermeyişi gözlerden uzak tutulmamalıdır.

Yedinci soruda Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık döneminde yapılan kongreler hakkında öğrencilerin genel bir düşüncesinin olup olmadığı araştırılmaktadır. Çünkü bu dönemde ülkenin her yerinde vatanseverler tarafından yerel direniş örgütleri kurulmuş ve bu örgütlerin çalışmalarının yürütülebilmesi için kongreler toplanmıştır. Ülkenin her tarafındaki yerel kongrelerden¹⁴ ulusal bir kongreye Mustafa Kemal'in önderliğinde geçiş yapılmıştır.

Tablo-8'deki sonuçlar çok da iyi değildir. Yüksekokullara yeni gelen öğrencilerin %42.8'i ve fakültelere yeni gelenlerin %64.1 ve ortalama %53.9'u doğru cevabı bulabilmişlerdir. Halbuki bu soruda çeldiriciler, doğru cevaptan çok uzaktır. Sadece doğru seçenekte "iktisat" kelimesi bulunmaktadır. Diğer kongreler Kurtuluş Savaşı'nın savaş dönemine hazırlık niteliği taşıırken, İzmir İktisat Kongresi, askerî savaştan sonraki ekonomik savaşa hazırlık amacı taşımaktadır.

¹⁴ Bülent Tanör, Türkiye'de Yerel Kongre İktidarları (1918-1920), Afa Yayınları, İstanbul 1992.

Tablo 8:
Öğrencilerin, kongreler hakkındaki bilgileri

Soru-7

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	20	4,4	24	4,9	44	4,7
1,00	73	16,2	22	4,5	95	10,1
2,00	19	4,2	1	,2	20	2,1
3,00	21	4,7	5	1,0	26	2,8
4,00	125	27,7	125	25,4	250	26,5
5,00	193	42,8	316	64,1	509	53,9
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Alaşehir ve Nazilli Kongrelerine %36.6'lık bir işaretlemeye bulunmuş olması, bu kongreler hakkında öğrencilerin hiçbir şey duymadığı sonucunu akla getirmektedir. Eğer Sivas ve Erzurum Kongrelerine de yer verilmemiş olsaydı, sonuç daha farklı olabilirdi. Yani İzmir İktisat Kongresi seçeneğinin yüzdesi düşebilirdi. Bu da bize konuların Atatürk eksenli işlenmesinin bir sonucu gibi gelmektedir. Elbette Atatürk eksenli işlenmelidir ama, çevredeki diğer gelişmelere de yer verilmesi bilimsel bir zorunluluktur.

Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemi ile ilgili son soru 10. sorudur. Bu soruda Millî Hareketin, İstanbul hükümeti tarafından resmen tanınması sonucu daha da güç ve etkinlik kazanması konusuna değinilmektedir. Mümkün olduğunca yasal ve tamamen meşru bir zeminde yürüyen Millî Hareketin, bu yoldaki girişimlerinin bilinip bilinmediği araştırılmak istenmektedir. Öğrencilerin cevapları şöyledir:

Tablo 9:
Öğrencilerin, Millî Hareketin yasal ve meşruiyet arayışı hakkındaki bilgileri

Soru-10

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	56	12,4	29	5,9	85	9,0
1,00	117	25,9	51	10,3	168	17,8
2,00	38	8,4	30	6,1	68	7,2
3,00	69	15,3	75	15,2	144	15,3
4,00	56	12,4	63	12,8	119	12,6
5,00	115	25,5	245	49,7	360	38,1
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

10. soruya verilen cevaplar, üzümlere belirtelim ki çok kötüdür. Yüksekokullara yeni gelen öğrencilerin sadece %25.5'i doğru seçeneği işaretlemişlerdir. Fakülterle yeni kayıt yaptıranların %49.7'si doğru seçeneği bulmayı başarmışsa da, bu seviye de düşüktür. Ortalama ise %38.1'de kalmıştır.

Amasya Görüşmeleri, genellikle Amasya Tamimi'nin gölgesinde kalmakta veya iki konu birbiri ile karıştırılmaktadır. Bunların ayrımının yapılması gerektiği gibi, Amasya Görüşmelerinin Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemi çalışmalarında önemli bir yer işgal ettiği konusu üzerine de vurgu yapılması gerekmektedir.

Sonuç itibariyle üçüncü alt problemle, yani Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemi ile ilgili sorulan üç sorudan sadece 6. soruya yüksek oranda bir doğru cevap alınmışsa da, 7. ve 10. sorularda düşük seviyelerde kalınmıştır. Bu da öğrencilerin, hazırlık dönemi konularını yeterince bilmeden üniversiteye geldiklerini göstermektedir. Üniversitede Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersleri bu veriler doğrultusunda işlenmelidir. İlk ve ortaöğretim kurumlarında bu dersleri veren öğretmenler de, bu verileri göz önünde tutmalıdır.

2.2.4. Dördüncü Alt Problemle İlgili Bulgular ve Yorumları

Dördüncü alt problemle ilgili 8, 9, 11, 12, 14 ve 20. sorular bulunmaktadır. Bu sorularla, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin önemli konularından Kurtuluş Savaşı dönemi olaylarının temel bilgilerinin bilinip bilinmediği araştırılmaktadır. Çünkü sağlıklı bir düşünceye doğru ve sağlıklı bilgilerle ulaşılabilir. Atatürkçü bir gençliğin akılcı ve bilimsel bilgilerle donanması, aklın ve bilimin aydınlığında yürümesi gerekmektedir. Atatürk de, gençliğe akıl ve bilimi miras bırakmıştır.

Kurtuluş Savaşı ile ilgili ilk soru 8. sorudur. Bu soruda Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal'in yanında yer alan silah arkadaşları, yani Kurtuluş Savaşı'nın lider kadrosu ve bu savaşa karşı çıkanların ayrımının yapıp yapılamadığı araştırılmaya çalışılmaktadır. 8. soruda Kurtuluş Savaşı'na karşı çıkan ve bu savaşı engellemeye çalışan kişi sorulmakta ve çeldirici olarak da Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal'in yanında yer alan lider kadrodan isimler konulmaktadır. Konuyla ilgili soruya verilen cevaplar şöyledir:

Tablo-10'daki sonuçlar, ortaöğretimden mezun olup yüksekokullara gelen öğrencilerin %51.9'u, fakülterle gelen öğrencilerin %79.9'u ve ortalama %66.5'i doğru seçeneği bulmuşlardır. Damat Ferit Paşa seçeneği yüksekçe bir oranda bilinmiştir. Ancak Refet Paşa için ortalama %12'lik, Rauf Bey için %8.7'lik bir tercihte bulunulması ve hatta İsmet Paşa için bile %3'lük bir işaretlemenin yapılması ilgi çekicidir. Demek ki, Kurtuluş Savaşı'nda birinci derece lider kadroda yer alan, yani Mustafa Kemal'in çevresindeki liderler üzerinde de, konular işlenirken durulması daha doğru olacaktır. Törenlerde "Ulu Önder Atatürk ve Onun silah arkadaşlarının manevî huzurlarında saygı duruşuna davet" edilmektedir. Ancak bu silah arkadaşlarının adlarının yeterince bilinmediği, derslerde onlardan söz edilmediği anla-

şılmaktadır. Türk İnkılâbı'nın merkezinde Mustafa Kemal Atatürk vardır. Ama Onun çevresinde yer alan önemli lider ve isimler de vardır. Konularda gerektiği kadar hepsi yerini almalıdır. En azından adları, vatan hainlerinden ayrılabilir kadar bilinmelidir.

Tablo 10:
Öğrencilerin, Kurtuluş Savaşı'na katılanlar ve karşı çıkanlar hakkındaki bilgileri

Soru-8

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	30	6,7	31	6,3	61	6,5
1,00	71	15,7	42	8,5	113	12,0
2,00	21	4,7	8	1,6	29	3,1
3,00	234	51,9	394	79,9	628	66,5
4,00	22	4,9	9	1,8	31	3,3
5,00	73	16,2	9	1,8	82	8,7
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Dördüncü alt problemle ilgili bir başka soruda; Kurtuluş Savaşı'nın savaş dönemindeki savaşlardan hangisinde Türk ordusunun bir yenilgi aldığı, bu yenilgi üzerine Sakarya Irmağı'nın doğusuna kadar çekildiği ve bu olumsuz gelişme üzerine Mustafa Kemal'in başkomutanlığa getirildiği sorulmaktadır. Başkomutanlığa getirilen Mustafa Kemal, aldığı önlemler ve yaptığı düzenlemelerle Sakarya Savaşı'nda Türk ordusunu zafere taşımıştır. İşte bu soruyla ilgili cevaplar şöyle olmuştur:

Tablo 11:
Öğrencilerin, Kurtuluş Savaşı'ndaki savaşlar hakkındaki bilgileri

Soru-9

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	46	10,2	50	10,1	96	10,2
1,00	59	13,1	54	11,0	113	12,0
2,00	56	12,4	42	8,5	98	10,4
3,00	115	25,5	261	52,9	376	39,8
4,00	82	18,2	64	13,0	146	15,5
5,00	93	20,6	22	4,5	115	12,2
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

9. soruda doğru cevap Kütahya-Eskişehir Muharebeleri seçeneğidir. Yüksekokullara yeni giriş yapan öğrencilerin %25.5'i ve fakültelerin birinci sınıfına gelenlerin %52.9'u ve ortalama %39.8'i doğru cevabı bulabilmiştir. 9. soruda yüksekokullara gelen öğrencilerle fakülteleri kazanan öğrenciler arasında yüzde yüzlük bir fark meydana gelmiştir. Üniversiteye giriş sınavının seçiciliğini burada bir kez daha görmek mümkündür. Ancak 11 yıllık eğitimden sonra, sadece Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi dersinde değil, diğer derslerin içinde de Atatürk İlke ve İnkılâpları ile ilgili konular görüldüğü halde başarı oranının ortalama 39.8 seviyesinde kalması, çok olumsuz bir durumdur.

Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde de, Kütahya-Eskişehir Muharebelerinin bir paragraflık bir anlatımla geçirilmiş olması, bu sonucu doğurmaktadır. Yenilgileri saklayarak veya geçirterek istenilen sonuçlar elde edilemez. Bunun da ötesinde Kütahya-Eskişehir Muharebelerindeki yenilgi görmezden gelinirse, Sakarya Savaşı'nda Mustafa Kemal'in elde ettiği zaferin değeri anlaşılabilir. O günkü zor koşullar altında başkomutanlığı kabul etmek de, Sakarya Savaşı'nı kazanmak da çok büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden Kütahya-Eskişehir Muharebelerinin sonucu çok iyi anlaşılmalıdır.

Dördüncü alt problemle ilgili bir diğer soru, 11. sorudur. 11. soruda, Kurtuluş Savaşı içinde TBMM Hükümetinin İtilaf Devletleri tarafından ilk olarak ciddiye alınmasının ve resmen tanınmasının hangi konferansta gerçekleştiği sorulmaktadır. Birinci Dünya Savaşı'nın galiplerinin TBMM Hükümetini tanımaları başarıya giden yolda büyük bir adımdır. Bu adımın bilinip bilinmediği 11. soru ile araştırılmaktadır.

Tablo 12:
Öğrencilerin, TBMM Hükümetinin İtilaf Devletleri tarafından tanınması ile ilgili bilgileri

Soru-11

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	25	5,5	43	8,7	68	7,2
1,00	65	14,4	18	3,7	83	8,8
2,00	118	26,2	145	29,4	263	27,9
3,00	168	37,3	158	32,0	326	34,5
4,00	16	3,5	4	,8	20	2,1
5,00	59	13,1	125	25,4	184	19,5
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Elde edilen sonuçlara göre yüksekokullara yeni kayıt yaptıran öğrencilerin % 13.1'i ve fakülte birinci sınıfa yeni gelen öğrencilerin %25.4'ü Londra Konferansı doğru seçeneğini bulabilmişlerdir. Doğru seçeneğin ortalama %19.5'de kalması ilgi çekicidir. Lozan seçeneği, 14. sorunun cevabıdır. Kurtuluş Savaşı içinde TBMM Hükümetinin İtilaf Devletleri tarafından **resmen ilk tanındığı** konferans, Londra Konferansıdır. Londra Konferansı, Birinci İnönü Savaşı'ndan sonra ders kitaplarında anlatılan bir konudur. Bu konferansın TBMM açısından önemine vurgu yapılırken, İtilaf Devletleri tarafından tanınması konusuna değinilmektedir.

Kurtuluş Savaşı'nda Büyük Taarruz'dan sonra Türk orduları, hızla ilerlemiş ve bütün Anadolu'yu kurtararak Ege Denizi sahillerine ulaşmıştır. Bunun üzerine İtilaf Devletleri ve Yunanistan ile Türkiye arasındaki savaş durumuna son veren Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalanmıştır. İşte 12. Soruda bu ateşkes antlaşmasının adı sorulmaktadır.

Yani 12. soru için doğru seçenek Mudanya Ateşkes Antlaşmasıdır. Aşağıdaki Tablo-13'deki sonuçlara göre, Yüksekokullara yeni kayıt yaptıran öğrencilerinin %29.9'u, fakülte birinci sınıflara yeni gelen öğrencilerin %34.5'i ve ortalama olarak %32.3'ü, bu doğru seçeneği bulabilmişlerdir. Kurtuluş Savaşı'nı bitiren ateşkesin ve ondan sonra gelen barışın bilinmesi, bu dersin işlenişinden sonra beklenen bir durumdur. Fakat elde edilen sonuçlar oldukça düşük bir seviyeyi göstermektedir.

Tablo 13:
Öğrencilerin, Kurtuluş Savaşı'nda savaş durumuna son veren ateşkes ile ilgili bilgileri

Soru-12

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	38	8,4	58	11,8	96	10,2
1,00	148	32,8	125	25,4	273	28,9
2,00	80	17,7	80	16,2	160	16,9
3,00	135	29,9	170	34,5	305	32,3
4,00	19	4,2	31	6,3	50	5,3
5,00	31	6,9	29	5,9	60	6,4
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Ayrıca öğrencilerin ortalama %10.2'si bu soruyu boş bırakmış, %28.9'u ise Birinci Dünya Savaşı sonunda Osmanlı Devleti'nin imzaladığı Mondros Ateşkes Antlaşması'nı işaretlemiş, %16.9'u Lozan Barışı ile karıştırmış ve diğer iki seçeneğe de %11.7'lik bir tercihte bulunulmuştur. Bütün

bunlar, öğrencilerin beyinlerinde bilgilerin netleşmediğini göstermektedir. Yani bir bilgi karmaşası vardır ki, bunun da temel nedeni bilgi yetersizliğidir.

Öte yandan Kurtuluş Savaşı'nın Türk milletine getirdiği en büyük sonuç, varlığını ve birliğini dünyaya kabul ettirmeyi başarmasıdır. Türkiye'yi ve Türk milletini yok etmek isteyenler, bu amaçlarına ulaşamamışlar, Türk milletinin onurlu direnişi karşısında onun varlığını ve birliğini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Bu büyük başarının belgesi, Lozan Barış Antlaşmasıdır. 14. soruda, ortaöğrenimlerini tamamlayarak üniversiteye gelen öğrencilerin bu basit bilgiye sahip olup olmadıkları araştırılmaktadır.

Tablo 14:
Öğrencilerin, Lozan Barışı ile ilgili bilgileri

Soru-14

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	20	4,4	25	5,1	45	4,8
1,00	141	31,3	52	10,5	193	20,4
2,00	210	46,6	365	74,0	575	60,9
3,00	31	6,9	29	5,9	60	6,4
4,00	7	1,6	6	1,2	13	1,4
5,00	42	9,3	16	3,2	58	6,1
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

14. soruya verilen cevaplara göre, yüksekokulların birinci sınıflarına yeni kayıt yaptıran öğrencilerin %46.6'sı ve fakülte birinci sınıfların %74'ü doğru seçeneği bulmuşlardır. Ortalamada bu seviye %60.9'a düşmektedir. Oransal olarak başarı yüksekmiş gibi görülseyse de, Türk milletini yok etmeyi ve Türkiye'yi parçalamayı amaçlayan İtilaf Devletlerinin kötü niyetlerinin belgesi olan Sevr Barışı için ortalama %20.4'lük bir tercihin yapılması üzerinde durulması gereken bir sorundur.

Yüksekokullara yeni gelen öğrencilerde bu oranın 31.3 olması, ayrıca ele alınması gereken bir konudur. Yüksekokullara giriş yapan öğrencilerin, Türkiye'nin varlığını ve birliğini dünyaya kabul ettirdiği antlaşma konusunda Sevr Barışı için %31.3 ve Lozan Barışı için %46.6'lık bir tercihte bulunması çok ilgi çekicidir. Türk milletini yok etmek ve Türkiye'yi parçalamak isteyen bir antlaşmanın, Türkiye'nin varlığını ve birliğini dünyaya kabul ettirdiği bir antlaşma ile bu kadar yakın bir oranda karıştırılması anlaşılır gibi değildir. Bunun açıklamasını ve yorumunu yapmak gerçekten güçtür.

Fakülteleri kazanan öğrencilerde, bu oranlar arasındaki açıklık tek teselli konusudur. Fakülteleri kazanan öğrencilerin %10.5'i Sevr Barışı ve %74'ü Lozan Barışı için tercihte bulunmuştur.

Tablo-14'e genel olarak bakıldığında, öğrencilerin %40'lık bir kısmının Lozan Barışı'nı en genel anlamı ile de olsa bilmediği görülmektedir. 11 yıllık bir eğitim ve öğretimden sonra ulaşılan bu nokta, üniversite öğretim elemanlarının işinin zorluğunu göstermektedir. Üniversitelerde bu dersi veren öğretim elemanları, Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin felsefesini yapmakla değil, en temel bilgileri vermekle uğraşması gerekmektedir.

Dördüncü alt problemle ilgili bir başka soru 20. sorudur. 20. soru açık uçlu bir sorudur. Beş tane tarih verilmiş ve bu tarihlerle ilgili olayların yazımı istenmiştir. Ankete cevaplar işlenirken bir doğru cevap verenler için birinci seçenek, iki doğru cevap bulanlar için ikinci seçenek, üç doğru cevabı bulmayı başaranlar için üçüncü seçenek, dört doğru cevabı bulanlar için dördüncü seçenek ve beş doğru cevabı da bulmayı başaranlar için beşinci seçenek girilmiştir. Bu soruyu bütünüyle boş bırakanlar için sıfır seçeneği girilmiştir. Tablo-15'deki verilerin dizilişi ve değerlendirme, bu açıklamalara göre yapılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programı konularının düzenlemesi yapılırken, "tarih, yer gibi ezbere dayalı bilgilerin verilmesinden olabildiğince kaçınılmalıdır."¹⁵ denilmektedir. Ancak 20. soruda sorulan tarihler, günlük hayatın içindeki olaylarla ilgilidir. Bunların ezberlenmesine gerek yoktur. İnsanın kendi adı, soyadı, doğum tarihi cinsinden bilgiler gibidir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersini alan öğrencilerin en kolay cevaplayabileceği türden tarihlerden seçilmiştir.

Bu sorudan amaç, dersin rakamlara, tarihlere ve isimlere boğulmasını istemek değildir. Millî bayramlar ve önemli kilometre taşları ile ilgili sürekli tekrarların bilinçaltı bir öğrenmeyi gerçekleştirip gerçekleştirmediğini soruşturmadır.

Tablo-15'deki sonuçlara bakıldığında; bir tarihle ilgili olayı bilenler yüksekokullar için %11.8 ve fakülte öğrencileri için %4.9; iki tarihle ilgili olayları bilenler yüksekokul öğrencileri için %22.6 ve fakültelerin birinci sınıflarına yeni giriş yapan öğrenciler için %22.1; üç tarihle ilgili olayları doğru bilenler yüksekokul birinci sınıf öğrenciler için %45.9 ve fakülteleri yeni kazanan öğrenciler için %53.5; dört tarihle ilgili olayları doğru bilenler yüksekokul öğrencileri için %2.9 ve fakülte öğrencileri için %13; beş tarihle ilgili olayları da doğru bilenler yüksekokullar için %0.4 ve fakülteler için %1.4 olduğu görülmektedir.

¹⁵ <http://orgm.meb.gov.tr/ozelegitimprogramlar/egitilebilir>, s.1

Tablo 15:
Öğrencilerin, Kurtuluş Savaşı ile ilgili tarih ve olaylar hakkında bağlantı kurabilmeleri

Soru-20

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	74	16,4	25	5,1	99	10,5
1,00	53	11,8	24	4,9	77	8,2
2,00	102	22,6	109	22,1	211	22,4
3,00	207	45,9	264	53,5	471	49,9
4,00	13	2,9	64	13,0	77	8,2
5,00	2	,4	7	1,4	9	1,0
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Öğrencilerin yarısına yakın bir kısmı üç tarihle ilgili olayları doğru yazabilmişlerdir. Bu tarihler 19 Mayıs 1919, 23 Nisan 1920 ve 29 Ekim 1923 tarihleridir. Bu tarihlerle ilgili olaylar yazılırken 19 Mayıs 1919 için Atatürk'ün Samsun'a çıkışı ve Gençlik ve Spor Bayramı, 23 Nisan 1920 için TBMM'nin açılışı ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 29 Ekim 1923 için Cumhuriyetin İlânı ve Cumhuriyet Bayramı doğru olarak kabul edilmiştir. Millî bayramlarla ilgili isimlendirmeler doğru kabul edilmemiş olsa, bu oran çok aşağılara düşebilir.

10 Ağustos 1920 tarihi için öğrencilerin yazdığı cevaplar çok ilgi çekicidir. Bir çok öğrenci, bu tarihteki Ağustos ayından hareketle Zafer Bayramı diye yazmışlardır. Türk tarihinde Ağustos ayının zaferlerle dolu olması, böyle bir sonucun oluşmasında etkili olmuş olabilir. Ancak Türk milletini yok etmeye ve Türkiye'yi parçalamaya yönelik bir girişimin tarihinin karşısına, her ne gerekçe ile olursa olsun, Zafer Bayramı yazılması hiç de iyi değildir.

Ayrıca öğrencilerin ortalama %10.5'lik bir kısmı da 20. soruyu cevapsız bırakmışlardır. 20. sorunun boş bırakılması ise, öğrencilerin bu tarihlerle ilgili hiçbir bilgilerinin olmaması anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak dördüncü alt problemle ilgili sorulara verilen cevaplar, Kurtuluş Savaşı dönemi olaylarının yeterince öğrenilemediğini göstermektedir.

2.2.5. Beşinci Alt Problemle İlgili Bulgular ve Yorumları

Beşinci alt problemde Cumhuriyet döneminde Türkiye'nin iç ve dış politikası ile ilgili önemli konular hakkında öğrencilerin bilgi birikimlerinin ne düzeyde olduğu ve Türkiye'nin önemli sorunlarının ayrımını yapıp yap-

madıkları araştırılmaktadır. 15, 16, 17 ve 18. sorular, beşinci alt problemle ilgilidir. Bu sorulardan 15. soru çok partili hayata geçiş çalışmalarını ve diğer üç soru ise dış politika sorunlarını konu edinmektedir.

15. soruda TBMM'deki ilk muhalefet partisi sorulmaktadır. Anket sonuçları şöyledir:

Tablo 16:
Öğrencilerin, Türkiye'deki çok partili hayata geçişle ilgili bilgileri
Soru-15

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	28	6,2	42	8,5	70	7,4
1,00	35	7,8	30	6,1	65	6,9
2,00	191	42,4	97	19,7	288	30,5
3,00	158	35,0	258	52,3	416	44,1
4,00	24	5,3	54	11,0	78	8,3
5,00	15	3,3	12	2,4	27	2,9
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Daha önce TBMM'de muhalif gruplar olmakla birlikte partileşme Halk Fırkası ile başlamış ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ile devam etmiştir. Cumhuriyetin ilânından sonra Cumhuriyet Halk Fırkası adını alan parti, iktidar partisi ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası da ilk muhalefet partisidir. Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretim programı konularının 4. Ünitesinin dördüncü konusu çok partili siyasal hayata geçiş denemeleri ile ilgilidir.¹⁶ Yani 15. soru 4. Üniteyle ilgili bir sorudur.

Yüksekokullara yeni kayıt yaptıran öğrencilerin %35'i ve fakültele yeni kayıt yaptıranların %52.3'ü doğru seçenek olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı bilmişlerdir. Ortalama ise %44.1'dir. Fakülteleri kazanan öğrenciler üniversiteye hazırlık dersanelerine giderlerken Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ile ilgili konuları ve soruları bir kez daha gördükleri için onların başarısı daha iyi durumdadır. Yüksekokullara gelen öğrencilerin durumu ise dikkat çekici derecede düşüktür. Yüksekokullara gelen öğrenciler doğru seçeneği bulamamakla kalmamış, aynı zamanda Türkiye'nin ilk ve iktidar partisi olan Cumhuriyet Halk Fırkası'nı %42.4'lük bir işaretleme ile muhalefet partisi olarak göstererek önemli bir hata da yapmışlardır. Fakülteleri kazanan öğrencilerde bu hata %19.7'dir.

¹⁶ <http://orgm.meb.gov.tr/ozelegitimprogramlar/egitilebilir>, s.6

Dördüncü alt problemle ilgili bir diğer soru, 16. sorudur. 16. soruda, Atatürk dönemi dış politikasının uğraşmadığı sorunun bulunması istenmektedir. Seçenekler arasına Türkiye'nin gündemine 1954'ten itibaren giren Kıbrıs seçeneği konularak, diğer seçeneklere oluşan bir kulak yakınlığı ile sorunun kolayca cevaplanabilmesi amaçlanmaktadır. Cevabı çok belli olan bu soruyla ilgili anket sonuçları şöyledir:

Tablo 17:
Öğrencilerin, Türkiye'nin dış politikası hakkındaki bilgileri

Soru-16

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	38	8,4	26	5,3	64	6,8
1,00	48	10,6	27	5,5	75	7,9
2,00	81	18,0	99	20,1	180	19,1
3,00	87	19,3	50	10,1	137	14,5
4,00	62	13,7	52	10,5	114	12,1
5,00	135	29,9	239	48,5	374	39,6
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

16. soruda yüksekokullara yeni gelen öğrencilerin %29.9'u ve fakültelerin birinci sınıflarına yeni gelenlerin %48.5'i doğru seçeneği bulabilmişlerdir. Ortalama ise %39.6'dır. Yani bu soruda da istenilen hedefe ulaşamadığı görülmektedir.

Yüksekokul öğrencilerinde tüm seçeneklere hemen hemen aynı oranda tercihte bulunulmuştur. Yüksekokul öğrencilerinin cevabı ile ilgili yorum yapmak bile güçtür. Seçenekler arasında eşit dağılım olması, her halde cevabı bilmeden atmakla ilgilidir.

Fakülte öğrencilerinde durum bir miktar farklı ise de, istenilen seviyede değildir. Fakülte öğrencilerinin %20.1'lik bir kısmı "Nüfus Mübadelesini" seçmiş ki, Atatürk dönemi dış politikasının uğraştığı sorunların yeterince bilinmediğini göstermesi açısından önemlidir. Atatürk dönemi dış politikasının uğraştığı sorunlar ve bunların nasıl çözümlendiği konularının yeniden ele alınması gerekmektedir.

Beşinci alt problemle ilgili bir diğer soru, 17. sorudur. 17. soruda Atatürk döneminde Türkiye'nin üyesi olduğu uluslararası örgütler sorulmaktadır. Seçeneklerde verilenlerden sadece Milletler Cemiyeti, Atatürk döneminde var olan bir örgüttür. Diğerleri ise Atatürk'ten çok sonraki uluslararası örgütlerdir. Türkiye, Milletler Cemiyeti'ne 1932'de üye olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın işaretlerinin görülmeye başlandığı bir ortamda Türkiye,

barışçılığını göstermek ve dünya barışına katkı sağlamak amacıyla bu örgüte üye olmuştur. Böylece Türkiye'nin dış politikasında barışçı bir yaklaşım egemen olmuş, bu da Atatürk'ün "Yurtta barış dünyada barış" özdeyişinde ifadesini bulmuştur.

Tablo 18:
Öğrencilerin, Türkiye'nin dış politikası hakkındaki bilgileri

Soru-17

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	31	6,9	32	6,5	63	6,7
1,00	106	23,5	192	38,9	298	31,6
2,00	60	13,3	37	7,5	97	10,3
3,00	156	34,6	185	37,5	341	36,1
4,00	83	18,4	42	8,5	125	13,2
5,00	15	3,3	5	1,0	20	2,1
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Tablo-18'de de görüldüğü gibi yüksekokul öğrencilerinin %34.6'sı ve fakülte öğrencilerinin %37.5'i doğru seçeneği bulabilmişlerdir. Ortalama ise %36.1'de kalmıştır. Bu sorudaki en önemli çeldirici, Atatürk döneminde 1934'te kurulan Balkan Antantı ile 1954'te kurulan Balkan Paketi'nin karıştırılmasıdır.

Öte yandan Birleşmiş Milletler ve NATO seçeneklerine %23.5'lik bir tercihin kullanılması ve doğru cevabın çok düşük bir seviyede kalması ilgi çekicidir.

Beşinci alt problemle ilgili bir diğer soru 18. sorudur ve ankete verilen cevaplar şöyledir:

Tablo 19:
Öğrencilerin, Türkiye'nin dış politikası hakkındaki bilgileri

Soru-18

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	37	8,2	25	5,1	62	6,6
1,00	184	40,8	322	65,3	506	53,6
2,00	88	19,5	25	5,1	113	12,0
3,00	73	16,2	77	15,6	150	15,9
4,00	47	10,4	34	6,9	81	8,6
5,00	22	4,9	10	2,0	32	3,4
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

18. soru bir miktar çeldiriciyi içeren bir sorudur. Ancak Musul'un şu anda elimizde bulunmaması, Irak sorunu dolayısıyla sürekli gündemin ilk sıralarında Musul ve Kerkük'te meydana gelen olayların yer alması ve Türkmenler dolayısıyla Türkiye'nin Musul ve Kerkük ile ilgili duyarlılıklarının olması, bu sorunun cevaplanmasını kolaylaştıran unsurlardır. Yani Musul sorunu Türkiye'nin istediği gibi çözülemeyen bir sorundur.

Tablo-19'daki sonuçlar, yükseköğretim öğrencilerinin %40.8'i ve fakülte öğrencilerinin %65.3'ü doğru seçeneği bulduklarını göstermektedir. Ortalama %53.6'dır.

Bu soruda öğrencileri yanıltan en önemli çeldirici Hatay seçeneğidir. Ancak Hatay sorunu, 1936'dan itibaren Atatürk'ün özel olarak ilgilendiği bir sorun olmuş ve bu sorunu sağlığında çözmeyi başarmıştı. Sadece bağımsız Hatay Devleti Meclisi'nin Türkiye'ye katılma kararı alabilmesi için uluslararası hukukun gerektirdiği sürenin geçmesi beklenmekteydi. Yani Hatay sorunu, Atatürk dönemi Türk dış politikasının uğraştığı ve Türkiye lehine çözüme ulaştığı bir sorundur.

Diğer bir çeldirici olarak öğrencilerin algıladıkları konu ise, Boğazlar sorunudur. Ancak Boğazlar sorunu, Lozan Barışı'nda Türkiye lehine çözümlenememişken 1936 Montreux Boğazlar Sözleşmesi ile bütünüyle Türk egemenliğine girmiştir. Yani Atatürk dönemi Türk dış politikası, bu sorunu Türkiye lehine çözmeyi başarmıştır.

Beşinci alt problemle ilgili sorulara verilen cevaplar da, ilk ve ortaöğretim kurumlarından üniversiteye gelen öğrencilerin, Türkiye'nin dış politikası ile ilgili sorunların tam ayrımına varamadığını göstermektedir. Yani bu konuyla ilgili temel bilgi birikimleri eksik ve bazen da yanlıştır. Üniversitelerde bu eksikliklerin giderilmesi ve yanlışlıkların düzeltilmesi gerekmektedir.

2.2.6. Altıncı Alt Problemle İlgili Bulgular ve Yorumları

Altıncı alt problem, Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin kaynaklarının ve temel özelliklerinin isim seviyesinde de olsa bilinip bilinmediğini araştırmaktadır. Çünkü 2504 sayılı Tebliğler Dergisi'nde; Atatürkçü bir gençlik yetiştirmek için ilköğretim okullarında Türkçe, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi, Resim-İş, Müzik ve Beden Eğitimi derslerinde Atatürkçülük ile ilgili konuların dağılımları, hedefleri, davranışları ve işlenişleri ayrıntısı ile anlatılmaktadır.¹⁷

Ayrıca ortaöğretim kurumlarında da Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük konuları genişletilmiş olarak tekrarlanmaktadır. Bundan amaç, Türkiye'nin koşullarını ve çağı anlayabilen bir gençlik yetiştir-

¹⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, Tebliğler Dergisi, sayı- 2504.

mektir. Bu gençliğin temel felsefesinin akıl ve bilimin aydınlığında şekillenmesini sağlamak, barışçı, laik, insan haklarına saygılı, hukukun üstünlüğüne inanan, demokratik değerleri benimsemiş, ırkçılığa karşı, Atatürk İlke ve İnkılâplarına sahip çıkan, insan sevgisi ile dolu, barışçı, ülkesi ve toplumunun ilerlemesi için çalışmayı görev bilen iyi vatandaşlar yetiştirmektir.

Bu amaç doğrultusunda uygulanan eğitim ve öğretimden sonra öğrencilerde bilgi alt yapısının en küçük temel taşlarının oluşup oluşmadığını araştırmak için 19 ve 20. sorular sorulmaktadır. Sonuçlar şöyledir:

Tablo 20:
Öğrencilerin, Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin kaynakları hakkındaki bilgileri

Soru-19

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	73	16,2	52	10,5	125	13,2
1,00	54	12,0	35	7,1	89	9,4
2,00	73	16,2	38	7,7	111	11,8
3,00	177	39,2	330	66,9	507	53,7
4,00	32	7,1	32	6,5	64	6,8
5,00	42	9,3	6	1,2	48	5,1
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin şekillenmesinde ve oluşumunda dört önemli kaynağın etkili olduğu bilinmektedir. Bunlar Türk toplumunun tarihî, sosyal, siyasal ve kültürel yapısı ve bu yapıdan doğan koşulların etkisi, Fransız İnkılâbı, Aydınlanma Çağı Felsefesi ve Atatürk'ün sentezci dehasıdır. Atatürk ilk üç kaynaktan gelen bilgileri sentezleyerek Türk toplumunun ihtiyaçlarına uygun çözümler üretmiş ve kendi düşünce sistemini oluşturmuştur.

Tablo-20'de bu konuyla ilgili soruya verilen cevaplar görülmektedir. Ortaöğretimden yüksekokullara yeni gelen öğrencilerin %39.2'si ve fakültelere yeni gelen öğrencilerin %66.9'u doğru seçeneği işaretlemişlerdir. Ortalama ise %53.7'dir. Öğrencilerin %13.2'si bu soruyu boş bırakmış ve %11.8'i ise Fransız İnkılâbı seçeneği doğrultusunda tercih kullanmışlardır. Genel olarak bakıldığında doğru seçeneği bulanlarla bulamayanların oranı hemen hemen birbirine yakındır. Bu da, istenilen seviyeye ulaşılamadığının kanıtı sayılabilir.

Altıncı alt problemle ilgili bir diğer soru 21. sorudur. Bu soruda Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin yapı taşları durumundaki ilkelerin adları sorulmaktadır. İlkelerin içeriği ve ayrıntısı ile ilgili soru sorulmamış olup, sadece hatırlamaya dayalı bir soru seçilmiştir. Günlük hayatımızda bile konu edilen,

hayatımızın bir parçası haline gelen, özel bir çalışma ve gayreti gerektirmeyen bir sorudur. Çünkü ilkelerle ilgili konular, sadece Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde değil, bütün derslerin içinde anlatılması istenen konular arasındadır. Bu kadar anlatımdan sonra ilkelerin hiç değilse adlarının akılda kalmış olması gerekmektedir.

Bu soruya verilen cevaplar Tablo-21'e şöyle yansıtılmıştır: Soruyu boş bırakanlar "sıfır", bir ilkeyi yazabilenler "1", iki ilkeyi doğru yazabilenler "2", üç ilkeyi doğru yazabilenler "3", dört ilkeyi doğru yazabilenler "4", beş ilkeyi doğru yazabilenler "5", altı ilkenin tamamını doğru yazabilenler "6" ile gösterilmiştir. Tablo-21'e yansıyan oranlar, buna göre değerlendirilmelidir. Açık uçlu soruların değerlendirilmesinde aynı yöntem izlenmiştir. Bulgular üzerine yorum da buna göre yapılmıştır.

Tablo 1:
Öğrencilerin, Atatürk İlkelerini yazabilmeleri ile ilgili tablo

Soru-21

Sorular	Yüksekokullar		Fakülteler		Genel	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
,00	66	14,6	23	4,7	89	9,4
1,00	5	1,1	1	,2	6	,6
2,00	3	,7	1	,2	4	,4
3,00	16	3,5	11	2,2	27	2,9
4,00	53	11,8	20	4,1	73	7,7
5,00	127	28,2	100	20,3	227	24,0
6,00	181	40,1	337	68,4	518	54,9
Toplam	451	100,0	493	100,0	944	100,0

Tablo-21'e göre yüksekokullara yeni gelen öğrencilerin %40.1'i altı ilkenin tamamını yazabilmiştir. Bu da neredeyse öğrencilerin %60'ının ilkeleri tam olarak bilmediğini veya yazamadığını göstermektedir.

Fakülteleri kazanan öğrenciler, bütün sorularda olduğu gibi bu soruda da daha başarılı olmuştur. Onların başarısı %68.4'tür. Bu öğrencilerin de %30'a yakın bir kısmı ilkelerin hepsini yazmayı başaramamıştır. Ancak yine de Fakülteleri kazanan öğrencilerin başarısı ile yüksekokullara kayıt yaptıran öğrencilerin başarısı arasında yüzde yüze yakın bir fark görülmektedir. Bu yüzden ortalama başarı, %54.9'da kalmıştır.

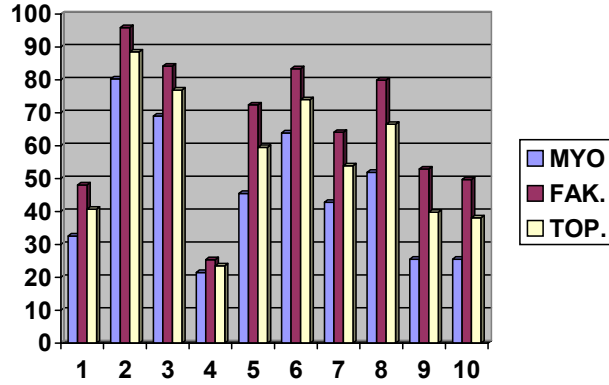
Ortalama başarıdan yola çıkılırsa başarı ve başarısızlık oranları hemen hemen aynıdır. Bu da seviyenin çok da iç açıcı olmadığını göstermektedir. Atatürk İlkeleri sadece Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde değil, diğer derslerin içinde, önemli gün ve haftalarda da işlendiği için sonucun böyle olmaması gerekmektedir.

Diğer taraftan ankete katılan öğrencilerin ortalama %9.4'ünün bu soruya cevapsız bırakmış olması da ilgi çekicidir.

Bu sonuçlara göre, altıncı alt problemle ilgili iki soruya verilen cevapların doğru seçeneği bulmadaki başarı ortalaması, %50'nin üzerindedir. Ancak bu oranın başarı sayılıp sayılmaması tartışılabilir. Çünkü bu sorular, sadece alt düzey bilgi sorularıdır. Açıklama, genişletme, yorum ve değerlendirme sorularına yer verilmemiştir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Anketten elde edilen sonuçların topluca görülebilmesi için tablolar ve grafikler oluşturulması daha iyi olacağı düşünülmüştür. Bu nedenle alt problemler biçiminde değil, soruları numara sırasına göre alıp bir tablo ve grafiğin alabildiği şekilde topluca değerlendirilme yöntemi seçilmiştir. 20 ve 21. sorular açık uçlu sorular olduğu için onlar ayrıca ele alınmıştır.

Şekil 2:

Giriş Anketi'nin ilk 10 sorusunda doğru seçeneği işaretleyenlerin yüzdeleri

Tablo 22:
Giriş Anketi'nin ilk 10 sorusunda doğru seçeneği işaretleyen öğrenci sayıları ve yüzdeleri

Soru No:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
MYO	Öğ.sa	147	362	311	97	205	288	193	234	115	115
	Yüzde	32,6	80,3	69,0	21,5	45,5	63,9	42,8	51,9	25,5	25,5
FAK.	Öğ.sa	237	473	415	125	357	411	316	394	261	245
	Yüzde	48,1	95,9	84,2	25,4	72,4	83,4	64,1	79,9	52,9	49,7
TOP.	Öğ.sa	384	835	726	222	562	699	509	628	376	360
	Yüzde	40,7	88,5	76,9	23,5	59,5	74,0	53,9	66,5	39,8	38,1

Yukarıdaki Tablo-22 ve Şekil-2’de görülen sonuçlar bizi şöyle bir sonuca götürebilir:

1. İlk on sorudan altısı %50’nin üzerinde bir seviyede iken diğerleri ‘50’nin altında kalmıştır. İlk üç sorunun çok kolay olması böyle bir oranın oluşmasında etkili olmuştur. Kavramlarla ilgili ilk soruda durum değişiklik göstermektedir. Bu da öğrencilerin kavram bilgilerinin yetersizliğini göstermesi açısından önemlidir. Kavramlar anlaşılmadan bir dersin anlaşılması mümkün değildir. Çünkü kavramlar o ders ve konunun şifreleri gibidir. O şifreleri çözüp konunun içine girmek gerekmektedir. Bu yüzden mutlaka dersin başlangıcında genel kavramlar verilmeli ve her konuyla ilgili özel kavramlar varsa o konudan önce anlatılmalıdır. Kavramların öğrenilmesinden sonra ders ve konulara geçilmelidir.
2. Öğrenciler, Osmanlı Devletinin çöküş nedenleri ve süreci ile Türk İnkılâbı arasında bir ilişki kuramamaktadırlar. Bu nedenle Osmanlı Devletinin son yüzyıllarının neden bilinmesi gerektiği tarih biliminin perspektifi içinde verilmesi gerekmektedir.
3. Kurtuluş Savaşı’nın hazırlık dönemi konularının öğrenilmesinde eksiklikler bulunmaktadır. Önemli dönüm noktalarının bilinmesi, bu temel üzerine kurulacak düşünce yapısının oluşmasında önemlidir.
4. Kurtuluş Savaşı’ndaki başarılar kadar savaş içinde yaşanan sıkıntı, acı ve varsa yenilgilere de yer verilmelidir. Böylece kazanılan zaferlerin anlamı ortaya çıkabilir.
5. Öğrencilerin, Kurtuluş Savaşı’nın lider kadrosu içinde yer alanlar ve düşmanla işbirliği içinde olanların ayırımına varması sağlanmalıdır. Vatana ihanet edenlerle vatan için çarpışanları karıştırmamak gerekir.

Tablo 23:
Giriş Anketi’nin 11-19. sorularında doğru seçeneği işaretleyen öğrenci sayıları ve yüzdeleri

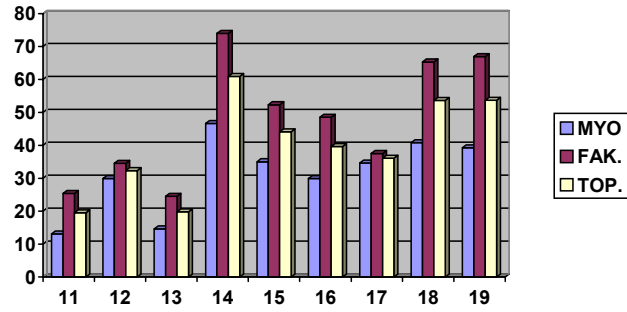
Soru No:	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
MYO	Öğ.sa.	59	135	66	210	158	135	156	184	177
	Yüzde	13,1	29,9	14,6	46,6	35,0	29,9	34,6	40,8	39,2
FAK.	Öğ.sa.	125	170	121	365	258	239	185	322	330
	Yüzde	25,4	34,5	24,5	74,0	52,3	48,5	37,5	65,3	66,9
TOP.	Öğ.sa.	184	305	187	575	416	374	341	506	507
	Yüzde	19,5	32,3	19,8	60,9	44,1	39,6	36,1	53,6	53,7

Tablo-23'ün de gösterdiği gibi 11-19. sorularda başarı oranında bir düşme vardır. Bu da Kurtuluş Savaşı döneminin, inkılaplar döneminin, Atatürk dönemi Türk dış politikasının uğraştığı sorunların ve Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin öğrenilmesinde sorunların bulunduğunu göstermektedir.

Her başarı ve başarısızlığın üç yönü vardır. Birincisi öğretmen, ikincisi öğrenci ve üçüncüsü fiziksel koşullardır. Bu üç yönün de iyi değerlendirilmesi ve ona göre bir sonuca varılması daha iyidir. Üç yönden herhangi birinin ihmali, sağlıklı bir sonucun oluşmasını engeller. Bu üç yön, sırasıyla şöyle soruşturulabilir:

Öğretmenler derslerine gereken önemi veriyorlar mı? Kendilerini derse hazırlıyorlar mı? Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin temel felsefesine yaklaşımları nedir? Bu mesleği, saat doldurup maaş almak için mi yoksa iyi vatandaşlar yetiştirme için mi yapıyorlar? Derslerini ve mesleklerini seviyorlar mı? Diğer derslere serpiştirilen Atatürkçülük konularını, bu derslerin öğretmenleri gerçekten işliyorlar mı? Yoksa bu konulara ayrılan zamanda üniversiteye hazırlık soruları mı çözüyorlar? Kendi derslerinin içinde başka derslere ait konuların bulunmasından ve bunları anlatmaktan sıkıntı mı duyuyorlar? Bu öğrenci tarihçi mi olacak, bu kadarı yeter mi deniyor? Bütün bu ve bunun gibi bir dizi sorunun cevabının verilmesi önemlidir.

Öğrencilere bu ders sevdireliyor mu? Yoksa öğrenciler, “Yine mi bu ders?” diye tepki mi gösteriyorlar? Fazla tekrar bıkkınlık mı yaratıyor? Diğer derslerin içine konu serpiştirmekten vaz mı geçilmeli? Öğrenciler, aileleri tarafından etkilendikleri için derslere önyargı ile mi geliyorlar? Öğrenciler, bütün derslere olduğu gibi bu derse de mi çalışmıyorlar? Sorumsuz ve duyarsız bir gençlik mi yetişiyor? Eğer böyle ise, eğitim ve öğretimden beklenen istenilen yönde davranış değişikliğini gerçekleştirme görevini, eğitim sistemi gerçekleştiriyor mu?

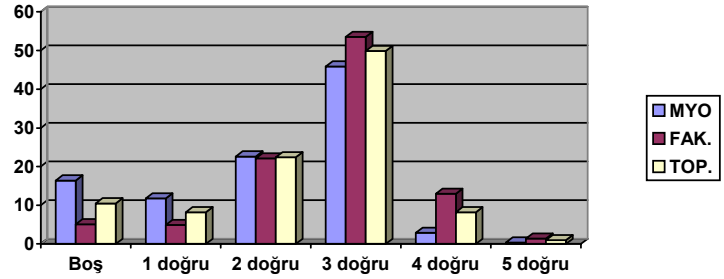
Şekil 3:
Giriş Anketi'nin 11-19. sorularında doğru seçeneği işaretleyenlerin yüzdeleri

Okul yönetimleri bu derse üvey evlat muamelesi mi yapıyor? Dersin işlenişi için yeterli araç ve gereç sağlanamıyor mu? Derslikler ders işlemeye elverişli değil mi?

Bu soruların cevabı olumlu anlamda verilemiyorsa, eğitim sistemi dahil her şeyin tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Tablo-23 ve Şekil-3'deki sonuçlara göre; bu gruptaki sorulardan sadece üç tanesinde %50'nin üzerine çıkılabildiği görülmüştür. Bu da bizi şöyle bir sonuca götürebilir:

- 1- Öğrenciler, Kurtuluş Savaşı'nın dönüm noktası olan olayların ayrımını yapamamaktadır. Türkiye'nin varlığını birliğini bütün dünyaya kabul ettirdiği, Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan hiçbir milletin başaramadığını gerçekleştirdiği barış antlaşmasının, yani Lozan'ın daha yüksek bir oranda bilinmesi gerekmektedir.
- 2- Ermenilerin kendi davalarını çarpıtarak bütün dünyaya anlatmayı başardığı bir ortamda, Türk gençliğine bile haklı davamızı anlatamayışımız çok acıdır.
- 3- Üniversite kapısından giren öğrencilerin Türkiye'nin sorunlarından uzak olması, dış politika konularına yabancı kalması anlaşılır gibi değildir.
- 4- Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin, bir aydınlanma ve çağdaşlaşma projesi olduğunun bilinmesi ve bu sistemin temel felsefesinin özümsemesi istenirken, Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin oluşumunu etkileyen kaynakların bile bilinmemesi dikkat çekicidir.

Şekil 4:
Giriş Anketi'nin 20. sorusundaki tarihlerle ilgili olayların kaç tanesinin ne oranda doğru bilindiğini gösteren grafik

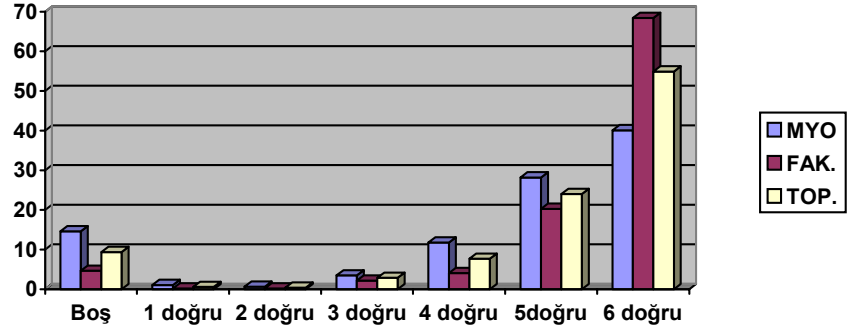
20. soruda verilen beş tarihin karşısına ilgili olayların yazımında büyük bir eksiklik göze çarpmaktadır. 10 Ağustos 1920 tarihinin karşısına Sevr ve 24 Temmuz 1923 tarihinin karşısına Lozan Barışı yazanlar, yok denecek

kadar azdır. Diğer üç tarihin de bir millî bayramla ilişkili olarak cevaplanmasının doğru kabul edilmesi, durumu bir miktar kurtarmaktadır.

Açık uçlu bir soru olan 20. soruda öğrencilerin %50 kadarının millî bayram niteliği taşıyan üç tarihin karşısına ilgili olayları yazması ve aslında verilen tarihlerin tam karşılığının yanında bayramla ilgili isimlendirmelerin de doğru kabul edilmesi göz önüne alınırsa durumun korkunçluğu ortaya çıkmaktadır. 19 Mayıs 1919 için Atatürk'ün Samsun'a çıkışı, 23 Nisan 1920 için TBMM'nin açılışı ve 29 Ekim 1923 için Cumhuriyetin ilânı doğru cevap kabul edilseydi, başarı %10 civarında şekillenecekti.

Belki böyle bir soru ezbercilikle eleştirilebilir. Ama yorum ve değerlendirme yapabilmek için bilgiye de ihtiyaç vardır. İnsanlar bilmedikleri bir konuda yorum ve değerlendirme yapamazlar, yapsalar da, bu yanlış bir davranıştır.

21. soru Atatürk İlkeleri'nin yazılmasını istemektedir. Verilen cevaplar, grafik olarak şöyle gösterilebilir:

Şekil 5:

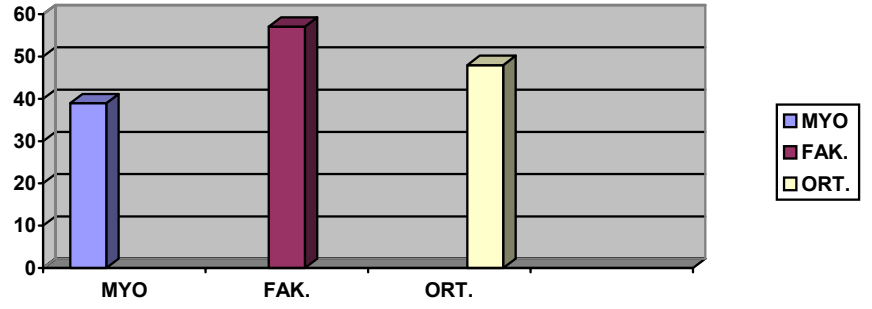
Giriş Anketi'nin 21. sorusunda sorulan Atatürk İlkeleri'nden kaç tanesinin ne oranda doğru bilindiğini gösteren grafik

Atatürk'ün altı ilkesini tam olarak yazabilenlerin %50 civarında kalması da bir başka dikkat edilmesi gereken konudur.

Ankette sorulan 21 sorudan 10'u %50'nin üzerinde bir başarı ile cevaplandırılmış ve 11 tanesi %50'nin altında kalmıştır. Bu da genel başarının düşük olduğunu göstermektedir.

Bunca yıllık eğitimden sonra bütün öğrenciler tarafından Atatürk'ün altı ilkesinin yazılmaması düşündürücü olsa gerekir. Konuyla ilgili bütün tarafların bunu ciddiye alarak tartışması, yeni yollar ve yöntemler araması şarttır. O kadar ilgiden sonra bu kadar bilgi azdır. İlgi üzerine de, bilgi üzerine de düşünülmalıdır.

Peki ne yapılması gerekmektedir? Öncelikle bu öğrencileri üniversite kapısına gönderen ilk ve ortaöğretim kurumları kendilerini sorgulamalıdır. Talim ve Terbiye Kurulunun, Bakanlar Kurulunun kararlarına ve adı geçen duyurulara rağmen istenilen sonuç elde edilememişse, eğitim sistemi dahil, eğitim ve öğretim yöntemleri, stratejileri ve etkinlikleri tartışılmalıdır.

Şekil 6:

İlk 19 soruya göre oluşan genel başarı grafiği (Bu sonuç, ilk 19 sorudaki başarı yüzdelerinin toplanıp 19'a bölünmesi ile elde edilmiştir. Buna göre meslek yüksekokullarının genel başarıları %39, fakültelerin genel başarıları %57,1 ve ortalama başarı %48 olmuştur.)

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine giren öğretmenlerin niteliklerini artıracak önlemler alınmalıdır.

Bıktırıcı tekrarlar yerine sevdirici etkinlikler yapılarak, bizzat öğrenciler bu etkinliklerin içine çekilmelidir. Dersin işlenişinde görsel araçlardan yararlanılmalı, her konuyla ilgili güzel, ilgi çekici, animasyonlu, filmlerden kesitlerin alındığı sunular hazırlanmalıdır. Dersler işlenirken, bu ankette eksikliği belirtilen alanlar üzerinde daha ciddi durulmalıdır.

Bu anket, ilk ve ortaöğretimden gelen öğrencilerin durumlarını belirlemektedir. Sonuçlar, asıl olarak bu öğretim kurumlarını ilgilendirmektedir. Ancak üniversitelerin de ellerindeki bu öğrenci seviyesine göre, yukarıda eksikliği belirtilen konulara bilgi düzeyinde yaklaştıktan sonra, kalan zamanlarını Atatürk ilke ve İnkılâpları ile Atatürkçü Düşünce Sistemi'nin felsefesini yapmaya ayırmaları gerekmektedir. Bilgi eksikleri giderilmeden yapılacak felsefe ve yorumun anlam taşımayacağı açıktır. İşte bu noktada sorun ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan üniversiteler de, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ile ilgili kronolojik bilgileri verme durumunda kalırsa, ders saatleri sadece bu açığın kapatılması ile doldurulursa, genelleme, genişletme, açıklama, yorumlama ve değerlendirme seviyesine ne zaman çıkılacaktır. Bu koşullar altında

eğitim ve öğretim süresi biter ama, istendik davranışlar elde edilememiş olur.

Onun için ilk ve ortaöğretim kendi üzerine düşeni ve üniversiteler de kendi üzerine düşeni yapmalıdır. Herkes kendi işini bir başkasına havale ederse, o iş hiçbir zaman yapılamaz.

Özet

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi ile ilgili bu Giriş Anketi, 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında Celal Bayar Üniversitesinin çeşitli fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarının birinci sınıfına kayıt yaptıran öğrencilere uygulanmıştır. Bu anketin ana amacı, öğrencilerin ilk ve ortaöğretimde kazandıkları bilgileri belirlemek ve üniversitelerde bu dersin öğretilmesi ile ilgili yönlendirme yapmaktır.

Anketten elde edilen sonuçlar hiç de iyi değildir. Anket sonuçları, öğrencilerin temel bilgilerden büyük ölçüde yoksun olduklarını göstermektedir. Öğrenciler, gerekli kavram bilgisine sahip olmadıkları gibi, ne Osmanlı Devleti'nin çöküş süreci ile Türk İnkılâbı arasında ilişki kurabilmektedirler ve ne de Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık ve savaş dönemi olaylarının farkına varabilmektedirler. Ayrıca anket, Kurtuluş Savaşı sonrası iç ve dış politika konuları ve Atatürkçü Düşünce Sistemi ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir.

İlk ve ortaöğretim kurumları, bu dersle ilgili durumunu tekrar gözden geçirmeli ve eksikliklerini gidermelidir. Üniversiteler öğrencilerinin bilgi seviyelerini göz önünde bulundurarak, bu dersin öğretim yöntemleri üzerinde bazı değişiklikler yapmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Anket, İnkılâp, Atatürk, Kurtuluş Savaşı, bulgu, üniversite öğrencisi, tarih.

Abstract

The opinion poll about the lesson of Atatürk's Principles and Revolution was carried out among the students who enrolled the first class of various faculties, higher schools and vocational schools at Celal Bayar University in 2004-2005 academic year. The main goal of this poll is to determine the level of students' knowledge which they gained at primary and secondary schools, and also to help to get an idea of how to teach this lesson at university level.

The results obtained from the poll is not good at all. It's results show to a great degree that lack the basic knowledge about it. The students don't have the necessary terminology or the ability to make connections between

the process of the decline of the Ottoman Empire and the Turkish Revolution. Nor are they aware of the preparation period of the Independence War and wartime events. Apart from this, the poll also shows that they don't have enough knowledge in terms of home and foreign after-war policies and the system of Kemalist ideology.

Primary and secondary school should review their positions related to this lesson, and make up their inadequacies. Universities, keeping in mind the level of their students' knowledge, should make some modifications in the way the lesson is taught.

Key Words: Opinion poll, revolution, Atatürk, Independence War, finding, university student, history.

EK-1

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket, 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokulların birinci sınıflarına gelen öğrencilerin Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi ile ilgili bilgi birikimlerinin seviyesini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Aşağıda verilen sorulara samimi ve içten cevap vermeniz istenmektedir. Vereceğiniz cevaplar araştırmanın amaçları dışında kesinlikle kullanılmayacaktır. Değerlendirme yapılırken verilen cevaplar, toplu olarak değerlendirilecektir. Bu yüzden, lütfen anket üzerine isminizi yazmayınız.

Açık uçlu sorulara cevabı sizin yazmanız beklenmektedir. Çoktan seçmeli sorulara ise, (x) işareti konularak cevap verilmelidir.

Gösterdiğiniz ilgi, içtenlik ve yardım için teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Nurettin GÜLMEZ

Giriş Soruları

1- Fakülte / Yüksekokulun Adı:.....

2- Bölümünüzün Adı :.....

A N K E T

1- “İnkılâp” kavramı için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- Uzunca bir zaman içinde, olumlu yönde yavaş yavaş ve aşama aşama meydana gelen gelişme ve değişme
- Devlet ve toplum yapısının aksayan kısımlarının düzeltilmesi
- Devlete ve kurallara karşı ayaklanma
- Devlet ve toplum yapısını geri bırakan kurumların anî ve şiddetli bir şekilde yıkılarak yerine çağdaş kurumların getirilmesi
- Hükümetin, demokratik olmayan kurullarla ve zor kullanılarak değiştirilmesi

2- Mustafa Kemal'in liderliğini yaptığı, Türk ulusunun bağımsızlığını kazandığı İstiklâl Savaşı'nın bugün kullandığımız karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

- Çanakkale Savaşı
- Birinci Dünya Savaşı
- Kurtuluş Savaşı
- Trablusgarp Savaşı
- Balkan Savaşları

3- Yunan ilerleyişini durdurmak için Batı Anadolu'da başlayan direnişin ilk olarak adı olan ve daha sonra Anadolu direnişinin genel adı haline gelen isimlendirme aşağıdakilerden hangisidir?

- Misak-ı Millî
- Kuva-yı Milliye
- Düzenli Ordu
- Milli Egemenlik
- Kuva-yı İnzibatiye

4- Osmanlı Devletinin çöküşü ile Türk İnkılâbı arasında nasıl bir ilişki vardır?

- Türk İnkılâbını hazırlayan süreç, Osmanlı Devletinin kendini yenileme ihtiyacı duyduğu zaman başlamıştır.
- Türk İnkılâbı ile Osmanlı Devletinin çöküşü arasında bir ilişki yoktur.
- Türk İnkılâbı, Kurtuluş Savaşı'nın başarıyla sonuçlanması üzerine başlamıştır.
- Türk İnkılâbının bir hazırlık dönemi yoktur.
- Osmanlı Devleti yıkılınca yerine yeni bir devlet kurmak gerektiği için ikisi arasında dolaylı bir ilişki meydana gelmiştir.

5- Osmanlıyı meydana getiren unsurları dil, din ve ırk ayrımı gözetmeksizin bir meclisin çatısı altında toplayarak ve yönetime ortak ederek Osmanlı Devletinin kurtulabileceğini savunan düşünce akımı hangisidir?

- Türkçülük
- İslâmcılık
- Batıcılık
- Osmanlıcılık
- Adem-i Merkezîyetçilik

6- Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık döneminde, Sivas Kongresi sonunda Türkiye'deki bütün direniş örgütlerinin çatısı altında birleştiği dernek hangisidir?

- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti
- Millî Kongre Cemiyeti
- Millî Müdafaa Vekilliği
- Anadolu ve Rumeli Nisvan Cemiyeti
- Şarkî Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

7- Aşağıdakilerden hangisi, Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık döneminde yapılan kongrelerden değildir?

- Alaşehir Kongresi
- Sivas Kongresi
- Erzurum Kongresi
- Nazilli Kongresi
- İzmir İktisat Kongresi

8- Aşağıdaki isimlerden hangisi Kurtuluş Savaşı'na inanmamış ve bu savaşa karşı çıkmıştır?

- Refet Paşa
- Ali Fuat Paşa
- Damat Ferit Paşa
- İsmet Paşa
- Rauf Bey

9- Kurtuluş Savaşı içinde yer alan savaşlardan hangisinde Türk Ordusu yenilgiye uğramış ve bundan sonra Başkomutanlığa Mustafa Kemal getirilmiştir?

- Birinci İnönü Savaşı
- İkinci İnönü Savaşı
- Kütahya-Eskişehir Muharebeleri
- Sakarya Savaşı
- Büyük Taarruz

10- İstanbul hükümeti tarafından, Millî Hareketin varlığının resmen tanındığı olay hangisidir?

- Mustafa Kemal'in 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirilmesi
- Amasya Tamimi
- Erzurum Kongresi
- Sivas Kongresi
- Amasya Görüşmeleri

11- İtilaf Devletleri tarafından TBMM Hükümetinin resmen ilk tanındığı konferans hangisidir?

- İstanbul Konferansı
- Paris Barış Konferansı
- Lozan Konferansı
- San Remo Barış Konferansı
- Londra Konferansı

12- İtilaf Devletleri ve Yunanistan ile aramızda savaş durumuna son veren antlaşma hangisidir?

- Mondros Ateşkes Antlaşması
- Lozan Antlaşması
- Mudanya Ateşkes Antlaşması
- Londra Antlaşması
- Sykes-Picot Antlaşması

13- Ermenilerin soykırım iddialarına haksız olarak dayanak yaptığı tehcir/zorunlu göç/ zorunlu iskan olayı, hangi savaşın içinde meydana gelmiştir?

- 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı
- Trablusgarp Savaşı
- Balkan Savaşı

- Birinci Dünya Savaşı
- Kurtuluş Savaşı

14- Türkiye'nin varlığını ve birliğini dünyaya kabul ettirdiği antlaşma hangisidir?

- Sevr Barışı
- Lozan Barışı
- Paris Barışı
- St. Jean de Maurienne Antlaşması
- İstanbul Antlaşması

15- TBMM'deki ilk muhalefet partisi aşağıdakilerden hangisidir?

- Halk Fırkası
- Cumhuriyet Halk Fırkası
- Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası
- Serbest Cumhuriyet Fırkası
- Serbest Halk Fırkası

16- Aşağıdakilerden hangisi Atatürk dönemi Türk dış politikasının uğraştığı sorunlardan birisi değildir?

- Musul sorunu
- Nüfus mübadelesi sorunu
- Yabancı okullar sorunu
- Osmanlı borçları sorunu
- Kıbrıs sorunu

17- Atatürk döneminde Türkiye, aşağıdaki örgütlerden hangisine üyedir?

- Balkan İttifakı
- Birleşmiş Milletler
- Milletler Cemiyeti
- NATO
- CENTO

18- Aşağıdakilerden hangisi, Atatürk dönemi Türk dış politikasının Türkiye lehine çözemediği sorunlardandır?

- Musul sorunu
- Boğazlar sorunu
- Hatay sorunu
- Osmanlı borçları sorunu
- Nüfus mübadelesi sorunu

19- Aşağıdakilerden hangisi Atatürkçü Düşünce Sisteminin doğuş kaynaklarından değildir?

- Türk toplumunun tarihî, sosyal, siyasal ve kültürel yapısı ve bu yapıdan doğan koşulların etkisi
- Fransız İnkılâbı
- Rus Devrimi
- Aydınlanma Çağı Felsefesi
- Atatürk'ün sentezci dehası

20- Aşağıdaki tarihlerin karşısına ilgili olayları yazınız.

- 24 Temmuz 1923:.....
- 23 Nisan 1920 :.....
- 29 Ekim 1923 :.....
- 19 Mayıs 1919 :.....
- 10 Ağustos 1920 :.....

21- Atatürk'ün altı temel ilkesini yazınız.

-
-
-
-
-
-